

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Zottegem- Hoogstraat

Titel

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Zottegem-Hoogstraat

Auteurs

Stefanie Sadones, Nick Krekelbergh, Niels Janssens

Opdrachtgever

Plan en Bouw nv

Projectnummer

2014-059

Plaats en datum

Gent, 6 augustus 2014

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 107

ISSN 2033-6898

© BAAC Vlaanderen bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

1	Inleiding.....	1
2	Bureauonderzoek.....	4
2.1	Geografische en bodemkundige situering.....	4
2.1.1	Geografische situering.....	4
2.1.2	Bodemkundige situering.....	5
2.2	Archeologische en historische situering.....	8
2.2.1	Historische gegevens van de regio.....	8
2.2.2	Cartografische gegevens.....	9
2.2.3	Archeologische gegevens.....	16
2.3	Verwachtingen.....	17
3	Proefsleuvenonderzoek.....	18
3.1	Methodologie.....	18
3.2	Bodem / Stratigrafie van de onderzoekslocatie.....	20
3.3	Sporen en structuren.....	23
3.3.1	De straatzone.....	23
3.3.2	De tuinzone.....	34
4	Analyse en interpretatie.....	42
5	Besluit.....	44
5.1	Beantwoording onderzoeksvragen.....	44
5.2	Samenvatting en advies.....	45
6	Bibliografie.....	46
7	Lijst met figuren.....	47
8	Bijlagen.....	48
8.1	Lijsten.....	48
8.1.1	Sporenljst.....	48
8.1.2	Fotolijst.....	48
8.1.3	Vondstenlijst.....	48
8.1.4	Profielenlijst.....	48
8.2	Kaartmateriaal.....	48
8.2.1	Grondplan.....	48
8.2.2	Overzicht proefputten.....	48
8.2.3	Overzicht proefsleuven.....	48

Technische fiche

Naam site: Zottegem Hoogstraat
Ligging: Hoogstraat 76-78,
9620 Zottegem,
Provincie Oost-Vlaanderen

Figuur 1: Topografische kaart met aanduiding plangebied.

Kadaster: Afdeling 1, Sectie A
Percelen: 379g, 380m, 382f (partim), 383f (partim)

Figuur 2: Kadaster met aanduiding van plangebied.

Coördinaten:	X: 110572.122	Y: 173197.277 (noorden van het terrein)
	X: 110561.644	Y: 173181.958 (noordwesten van het terrein)
	X: 110597.500	Y: 173126.837 (zuiden van het terrein)
	X: 110615.079	Y: 173138.807 (zuidoosten van het terrein)
Onderzoek:	Archeologische prospectie met ingreep in de bodem	
Projectcode BAAC:	2014-059	
Opdrachtgever:	Plan en Bouw nv Centrumstraat 29 9870 Olsene	
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba	
Vergunningsnummer:	2014/181	
Naam aanvrager:	Niels Janssens	
Projectleiding:	Niels Janssens	
Terreinwerk:	Niels Janssens, Sarah Schellens, Stefanie Sadones	
Verwerking:	Stefanie Sadones, Sarah Schellens, Nick Krekelbergh, Niels Janssens	
Wetenschappelijke begeleiding:	Niet van toepassing	

Trajectbegeleiding:	Nancy Lemay, Stani Vandecatsye (Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen)
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba
Grootte projectgebied:	1517 m ²
Grootte onderzochte oppervlakte:	173,554 m ²
Termijn:	Veldwerk: 1 dag Uitwerking: X dagen
Reden van de ingreep:	De geplande bouw van een handelsruimte, een meergezinswoning en garages door Plan en Bouw nv.
Bijzondere voorwaarden:	Opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed
Archeologische verwachting:	Het projectgebied bevindt zich in de middeleeuwse kern van Zottegem, met in de nabijheid vindplaatsen uit de midden-bronstijd en het eind van de 14 ^{de} - begin van de 15 ^{de} eeuw. Onderzoek uit 2007 toonde aan dat het huidige loopvlak nog niet veel gewijzigd is ten opzichte van vroeger, wat betekent dat het relevante niveau zich vrij hoog bevindt.
Wetenschappelijke vraagstelling:	<p>De vraagstelling van het onderzoek, geformuleerd in de bijzondere voorwaarden, is gericht op de archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Welke archeologische sporen zijn aanwezig? Bevinden de sporen zich in stratigrafisch verband?</i> - <i>Hoeveel verschillende lagen/stratigrafie zijn er te onderscheiden in de verschillende proefputten? En hoe zijn die over de verschillende proefputten heen gelinkt?</i> - <i>Welke vondsten kwamen aan het licht? Uit welke periode dateren de vondsten? Zijn er sporen bij die niet te dateren zijn maar vermoedelijk ouder zijn dan de stedenbouwkundige ontwikkeling van Zottegem?</i> - <i>Wat was de invloed van de bestaande bebouwing/verhardingen op het archeologisch erfgoed?</i> - <i>Op welke hoogte bevindt zich de natuurlijke bodem?</i> - <i>Wat is de impact van de geplande werken op de archeologische waarden?</i> - <i>Welke onderzoeksvragen moeten bij een eventueel vervolgonderzoek beantwoord worden?</i> - <i>Wat is de te volgen opgravingsstrategie bij een vervolgonderzoek?</i>
Resultaten:	Bij de archeologische prospectie met ingreep in de bodem aan de Hoogstraat in Zottegem werden muur- en vloerresten en kuilen van verschillende formaten aangetroffen. Op basis van het aardewerk konden de sporen gedateerd worden van de 14 ^{de} tot de 18 ^{de} eeuw. Twee mogelijk oudere (Romeinse) scherven werden aangetroffen in het zuiden van het onderzoeksgebied, waar zich ook een mogelijk oudere greppel bevond.

1 Inleiding

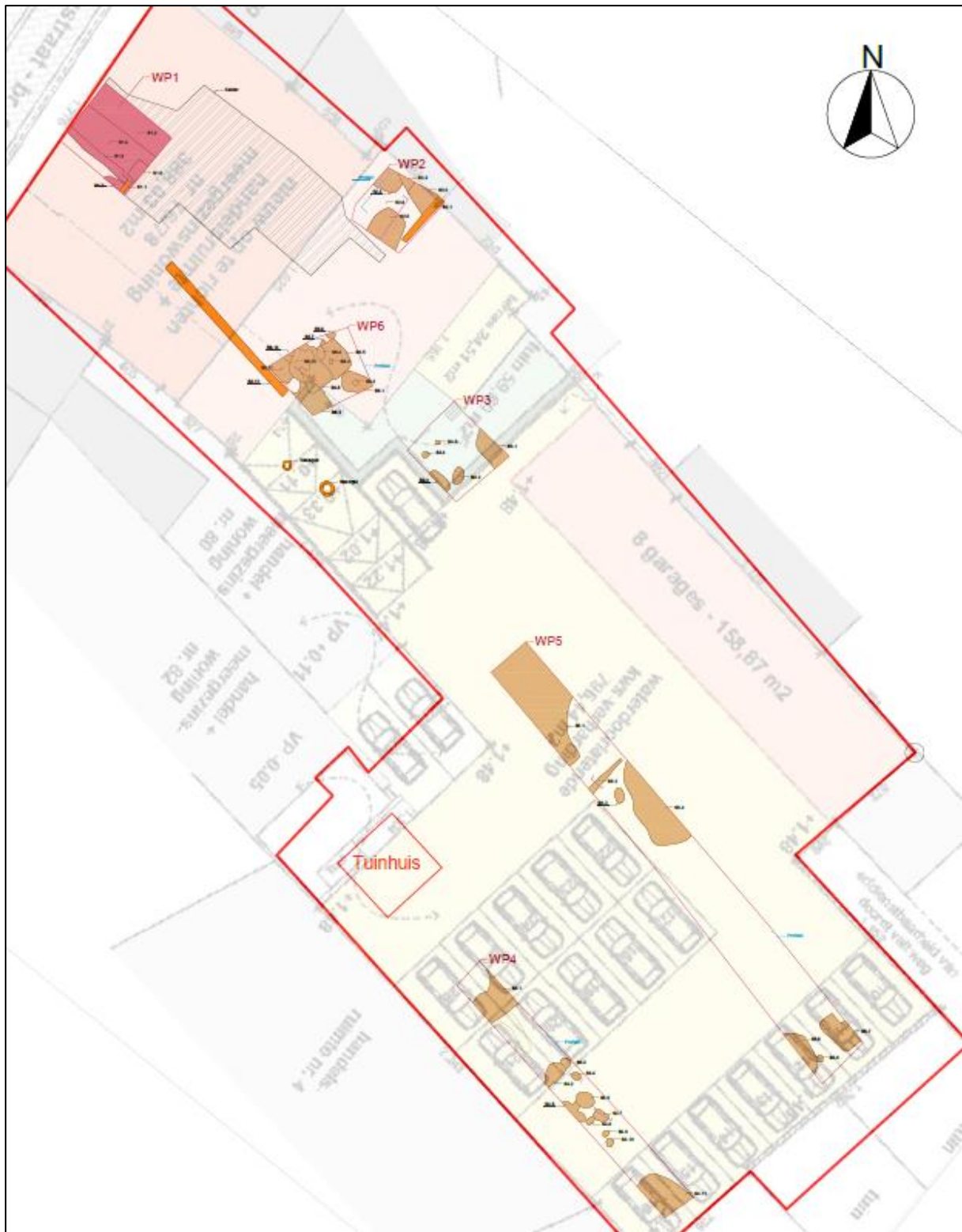
Naar aanleiding van de geplande bouw van een handelsruimte, een meergezinswoning en garages op het terrein gelegen aan de Hoogstraat te Zottegem (Figuur 3, Figuur 4) voerde BAAC Vlaanderen bvba in opdracht van Plan en Bouw nv. een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit. Dit archeologisch vooronderzoek werd opgelegd door het Agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij na een beperkt historisch onderzoek gericht op de analyse van het bestaande historische kaartmateriaal uitgevoerd door Niels Janssens van BAAC Vlaanderen, een gemotiveerd voorstel werd geformuleerd voor het plaatsen van enkele proefputten op het terrein.

Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart¹.

In het kader van het 'archeologiedecreet' (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan het bouwproject. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden.

¹ DOV Vlaanderen 2014a.

Figuur 4: De locatie van de proefsleuven op de toekomstige toestand.

Het onderzoek werd uitgevoerd op 9 juli 2014. Projectverantwoordelijke was Niels Janssens. Sarah Schellens en Stefanie Sadones werkten mee aan het onderzoek. De bodemprofielen werden geanalyseerd door Nick Krekelbergh, en het vondstmateriaal werd bekeken door Emmy Nijssen (botmateriaal) en Olivier Van Remoorter (aardewerk). Contactpersoon bij de bevoegde overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, was Nancy Lemay, een taak die tijdens haar afwezigheid werd overgenomen door Stani Vandecatsye. Contactpersoon bij de opdrachtgever (Plan en Bouw nv) was Evie Naessens.

Na dit inleidende hoofdstuk volgt een beknopt bureauonderzoek, met de gekende bodemkundige en archeologische gegevens betreffende het onderzoeksgebied en haar omgeving. Vervolgens wordt de toegepaste methode toegelicht. Daarna worden de resultaten van de archeologische prospectie met ingreep in de bodem gepresenteerd. Hieruit volgen een synthese en aansluitend een aanbeveling voor verder vervolgonderzoek van het plangebied.

2 Bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie en archeologie met betrekking tot de onderzoekslocatie en van de directe en ruimere omgeving. Dit vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.1 Geografische en bodemkundige situering

2.1.1 Geografische situering

Het projectgebied is gelegen te Zottegem in de provincie Oost-Vlaanderen. In het noordwesten grenst het onderzoeksgebied aan de Hoogstraat, en de omringende percelen bestaan uit bebouwing en tuinen.

Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op een orthofoto².

² Geopunt 2014a.

Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de kadasterkaart³.

2.1.2 Bodemkundige situering

Het plangebied is gelegen binnen de bodemassociatie van het Normaal Leemgebied⁴. Deze bodemassociatie komt grotendeels overeen met de landschappelijke eenheid die over het algemeen wordt aangeduid als de Leemstreek. In de Leemstreek bestaat de bovengrond uit een continu quartair leemdek dat zich bovenop een tertiair zandsubstraat bevindt. Het reliëf in de Leemstreek is golvend tot sterk golvend: er komen niveaoverschillen tussen 20 en 40 meter voor. De hoogte ligt er tussen 40 en 200 m +TAW.

Het meest voorkomende bodemtype bestaat er uit droge leemgronden met textuur B-horizont (Aba), droge tot matig natte leemgronden in secundaire depressies zonder profielontwikkelingen (Abp, Acp, Adp) en natte leemgronden zonder profielontwikkeling (Aep). Het moedermateriaal bestaat uit löss, niveo-eolisch materiaal dat periglaciaal is afgezet. In onverweerde toestand gaat het om zacht, kalkrijk, geelachtig materiaal met een leemgehalte van 70 tot 80 % en een zandgehalte van 5 tot 15 %. In het centraal gedeelte van de Leemstreek is het lössdek verscheidene meters dik, in het overgangsbied in het noorden en het zuiden neemt de dikte ervan af⁵.

De basis van het lössprofiel ligt in het Weichselien, met solifluctiemateriaal waarin een complex van humeuze horizonten ontwikkeld is. Het gaat hierbij om een steppebodem die is ontstaan in een omgeving met een fluctuerende vochtigheidsgraad. De top van deze afzettingen wordt afgesneden door een keienvloer, gecombineerd met een niveau van smalle vorstwiggen. De keienvloer is het gevolg van een droge en koude fase waar de fijnere partikels van tussen de keien werden geblazen (deflatie). Daarop volgde een vochtigere periode met sedimentatie van eolisch materiaal, dat daarna door massabewegingsprocessen en afvloeiingen verplaatst werd en opnieuw afgezet. Er zijn verschillende niveaus met zuiver eolische afzettingen (Lid van Haspengouwen). In de daaropvolgende periode domineren de zuivere eolische afzettingen. De sedimentatie gebeurde in verschillende fases, onderbroken door de vorming van een volgende keienvloer en een volgend

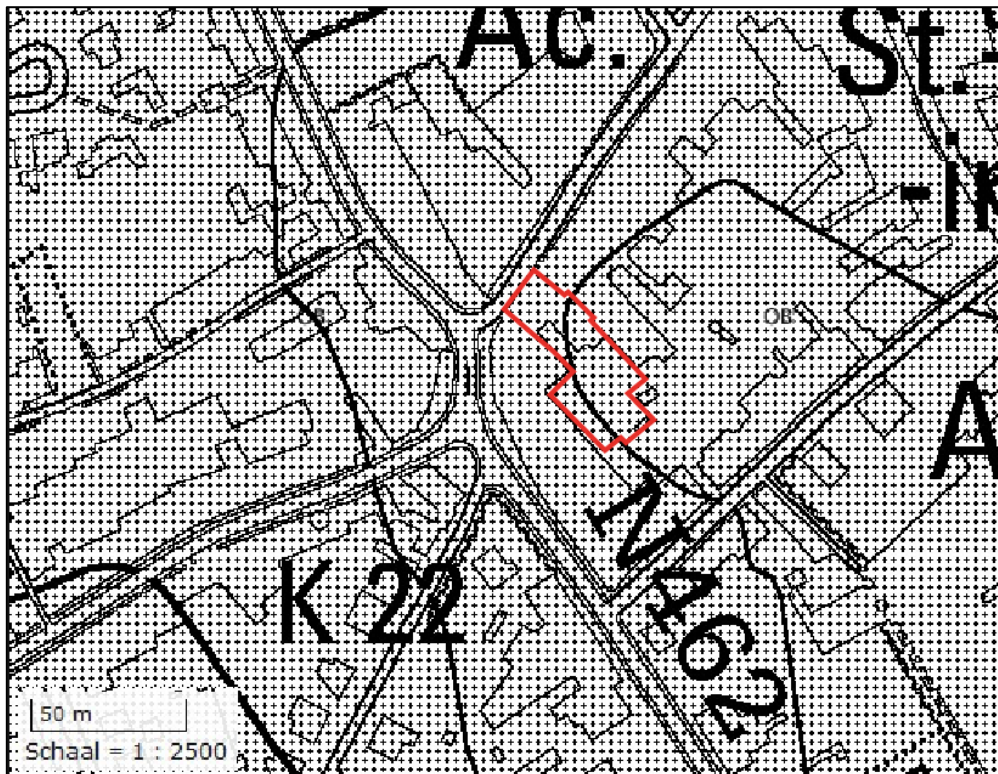
³ CadGIS 2014.

⁴ Verheye & Ameryckx, 2007.

⁵ Bogemans & Van Molle, 2005.

niveau van vorstwiggen (Lid van Brabant). Zowel het Lid van Brabant als het Lid van Haspengouwen maken deel uit van de Formatie van Gembloux, die alle leemafzettingen uit het Weichselien omvat⁶.

Op de bodemkaart van Vlaanderen (Figuur 7) is de bodem in het plangebied gekarteerd als bebouwde zone (OB) binnen de categorie van de kunstmatige gronden. Het bodemprofiel werd door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd⁷.

Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen⁸.

⁶ Bogemans & Van Molle, 2005.

⁷ DOV Vlaanderen 2014b.

⁸ DOV Vlaanderen 2014b.

Figuur 8: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart⁹.

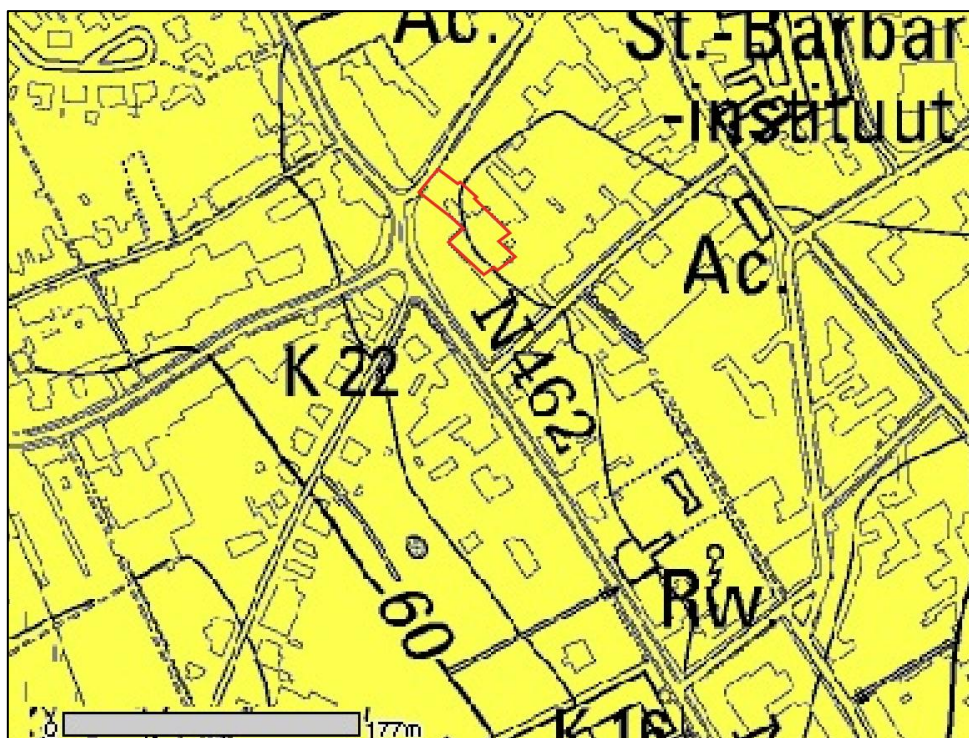
Op basis van de *Databank Ondergrond Vlaanderen* wordt binnen het plangebied het tertiair substraat (Figuur 8) voornamelijk gevormd door blauwgrijze tot donkergrijze klei met dunne zandlensjes, organisch materiaal en pyrietachtige concreties (GeMe), en behoort tot het Lid van Merelbeke. In het noordwesten van het onderzoeksgebied (aan de straatkant) wordt het tertiair substraat gevormd door grijsgroen zeer fijn kleihoudend zand tot silt, dat behoort tot de Formatie van Tielt¹⁰.

Volgens de quartairgeologische kaart (Figuur 9) komen in het plangebied geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen boven de Pleistocene sequentie voor. Het quartair substraat wordt gevormd door eolische afzettingen (**ELPw**) van silt (loess) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen, mogelijk Vroeg-Holoceen) en/of hellingsafzettingen van het Quartair (**HQ**)¹¹.

⁹ DOV Vlaanderen 2014c.

¹⁰ DOV Vlaanderen 2014c.

¹¹ DOV Vlaanderen 2014d.

Figuur 9: Situering onderzoeksgebied op de quartairegeologische kaart¹².

2.2 Archeologische en historische situering

Binnen dit kader wordt eerst een klein historisch overzicht gegeven over het onderzoeksgebied, daarna worden de reeds gekende archeologische waarden uit de nabije omgeving besproken.

2.2.1 Historische gegevens van de regio

De oudste vermelding van Zottegem is te situeren aan het einde van de 11de eeuw, wanneer ene Rothardus van 'Sotteghem' vermeld wordt als een van de voornaamste adellijke heren in het land van Aalst. Het is dan ook rondom de burcht van deze heer dat de eerste kleine bewoningskern ontstaat. Deze lokale heren zorgden ervoor dat Zottegem kon uitgroeien tot een zogenaamde 'vrijheid', een soort kleine agglomeratie, waarbinnen een aantal vrijheden en privileges gewaarborgd worden en van waaruit een bepaalde vorm van macht over de nabije omgeving kon uitgevoerd worden.

Deze omvorming naar een 'vrijheid' zorgde ook voor een andere ontwikkeling van de stad zelf. Zo werd de bewoningskern gedurende de late 12de en vroege 13de eeuw in zuidelijke richting verplaatst, waardoor deze kwam te liggen tussen de burcht in het noorden en de bidplaats (latere parochiekerk) in het zuiden. Bij de inplanting van de nieuwe bewoningskern werd eveneens een centraal marktplein voorzien, van waaruit verschillende uitvalswegen vertrokken. Een van deze uitvalswegen was de Hoogstraat.

De bevolking bleef na deze verplaatsing gestaag aangroeien, waardoor gronden, voorheen gebruikt als akker, werden ingenomen om nieuwe woningen op te bouwen. Deze nieuwe bewoning ontstond voornamelijk langsheen de markt, de hoofdbaan Nederstraete (nu: Heldenlaan), en de Hoogstraete (nu dus Hoogstraat)¹³.

Deze bewoning is zich sinds de middeleeuwen blijven uitbreiden.

¹² DOV Vlaanderen 2014d.

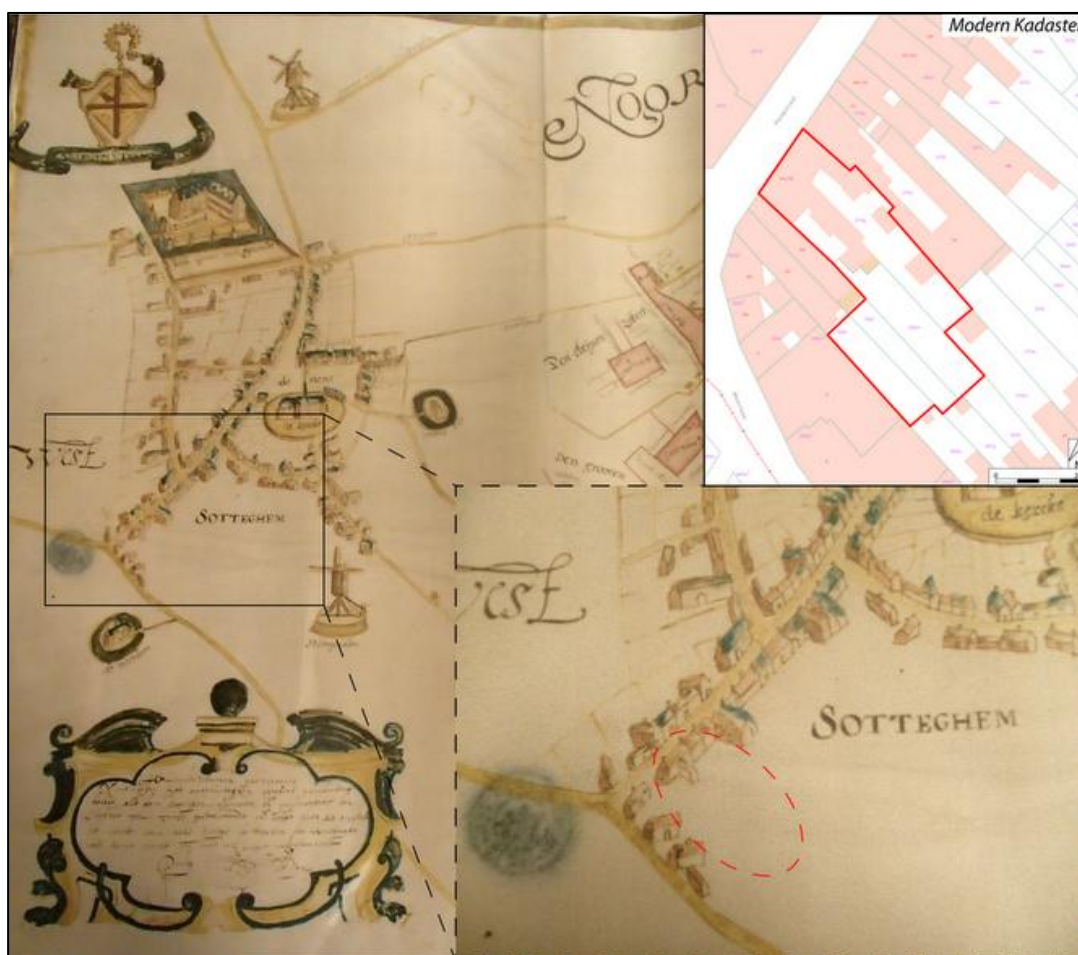
¹³ Deschieter en De Wandel 2009, pp. 6-9.

2.2.2 Cartografische gegevens

Een belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd, zijn enkele historische kaarten geraadpleegd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Een eerste kaart waarop het plangebied op een voldoende duidelijke manier staat afgebeeld is te dateren in de 17de eeuw, meer bepaald omstreeks het jaar 1628 (Figuur 10). Op de kaart is reeds duidelijk de Hoogstraat zichtbaar als een van de grote uitvalswegen vertrekkende vanuit de Markt. Tegen de Hoogstraat zijn op verschillende locaties gebouwen afgebeeld, waarbij het in de meeste gevallen om breedhuizen gaat, maar enkele huizen zijn ook met de smalle zijde op de straat gericht. Daar deze kaart geen loodrecht perspectief heeft bleek het onmogelijk ze op een degelijke manier te georefereren. Wel kon de onderzoekslocatie aan de hand van het weergegeven stratennet geschat worden. Zo is er duidelijk langsheen de Hoogstraat een breedhuis zichtbaar, waartegen een kleiner gebouwtje werd aangezet. Ten oosten van het breedhuis zijn nog enkele woningen afgebeeld. Ten westen is er geen buurgebouw ingetekend.

De achtererven (percelering, mogelijk aanwezige structuren) van de gebouwen zijn niet ingetekend, waardoor er hier ook niets kan over gezegd worden. Er kan dus qua conclusie enkel gesteld worden dat er reeds bebouwing was langsheen de Hoogstraat in de 17de eeuw, een feit dat reeds via historische informatie en archeologische data bevestigd werd (cf.infra).

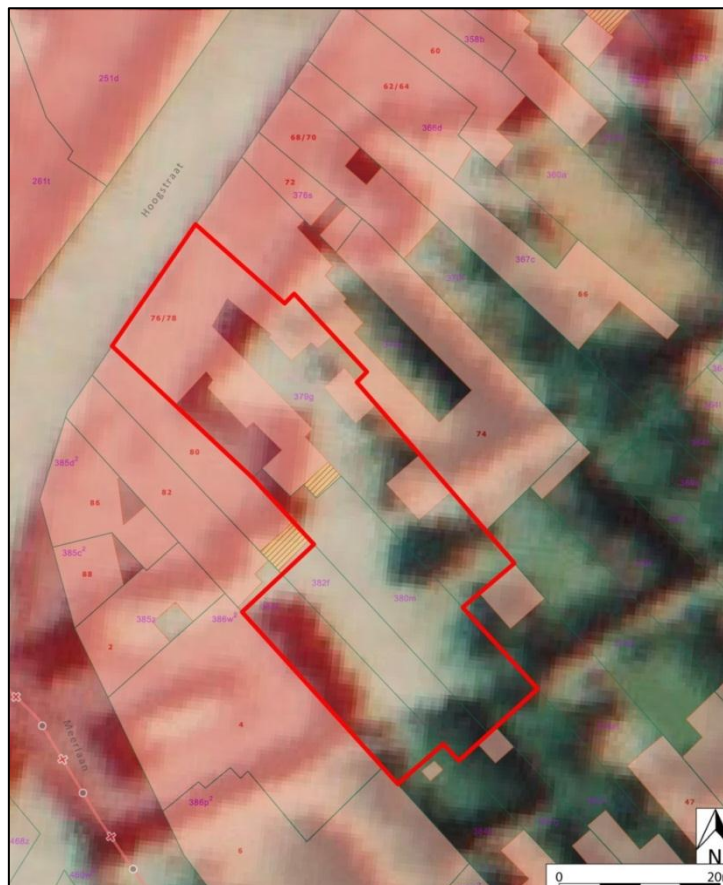
Figuur 10: Kaart 1629¹⁴.

Een volgende kaart waarop het plangebied voldoende duidelijk staat afgebeeld is de Ferrariskaart, te dateren omstreeks 1771-1778 (Figuur 11). Deze kaart werd georefereneerd ten opzichte van het moderne kadasterplan. Het bleek echter zeer moeilijk om dit op een correcte manier te doen, deze

¹⁴ Centrum voor Streekgeschiedenis.

kaart is immers, omwille van zijn voornamelijk militaire doel¹⁵, niet zeer precies te noemen. Ook werd het georefereren bemoeilijkt door een verplaatsing van de rooilijn aan de hoek van de Hoogstraat met de Meerlaan omstreeks 1940.

Aan de kant van de Hoogstraat is in deze fase duidelijk meer bewoning te zien in vergelijking met de kaart uit 1629. Ook binnen het plangebied zijn verschillende gebouwen weergegeven aan de straatzijde. Op de achtererven zijn voornamelijk tuintjes weergegeven. Duidelijk is wel dat de moderne bebouwing niet overeen komt met deze afgebeeld op het plan van Ferraris. Wat betreft de percelering kunnen er ook geen duidelijk uitspraken gedaan worden.

Figuur 11: Ferrariskaart (1771-1778)¹⁶.

Vanaf 1830 beschikken we over duidelijke gegevens met betrekking tot het onderzoeksgebied. Onderstaande tabellen geeft een overzicht van de verschillende mutaties (en hun jaartal) van de betrokken percelen (zijnde 379g, 380m, 382f, 383f).

Perceel 379g

Perceelnummer	Mutatie	Jaar
379A	379B	1867
379B	379C	1901
379C	379D	1930
379D	379E	1947
379 ^E	379F	1957
379F	379G	1957
379G	Huidige situatie	Va. 1959

¹⁵ Waarbij de aandacht vooral ging naar de aanwezigheid en het uitzicht van aanwezige militaire structuren

¹⁶ Geopunt 2014b.

Perceel 380m

Perceelnummer	Mutatie	Jaar
380A	380B	1867
380B	380C	1880
380C	380D, 380 E	1901
380D	380G	1909
380 E	380F	1909
380F	380H	1912
380G	380i, 380K	1912
380H	380N	1930
380I	380M	1948
380K	380K	1948
380L	382F	1950
380M	Huidige situatie	Va. 1957
380N	380N Huidige situatie	1950 Va. 1970

Perceel 382f

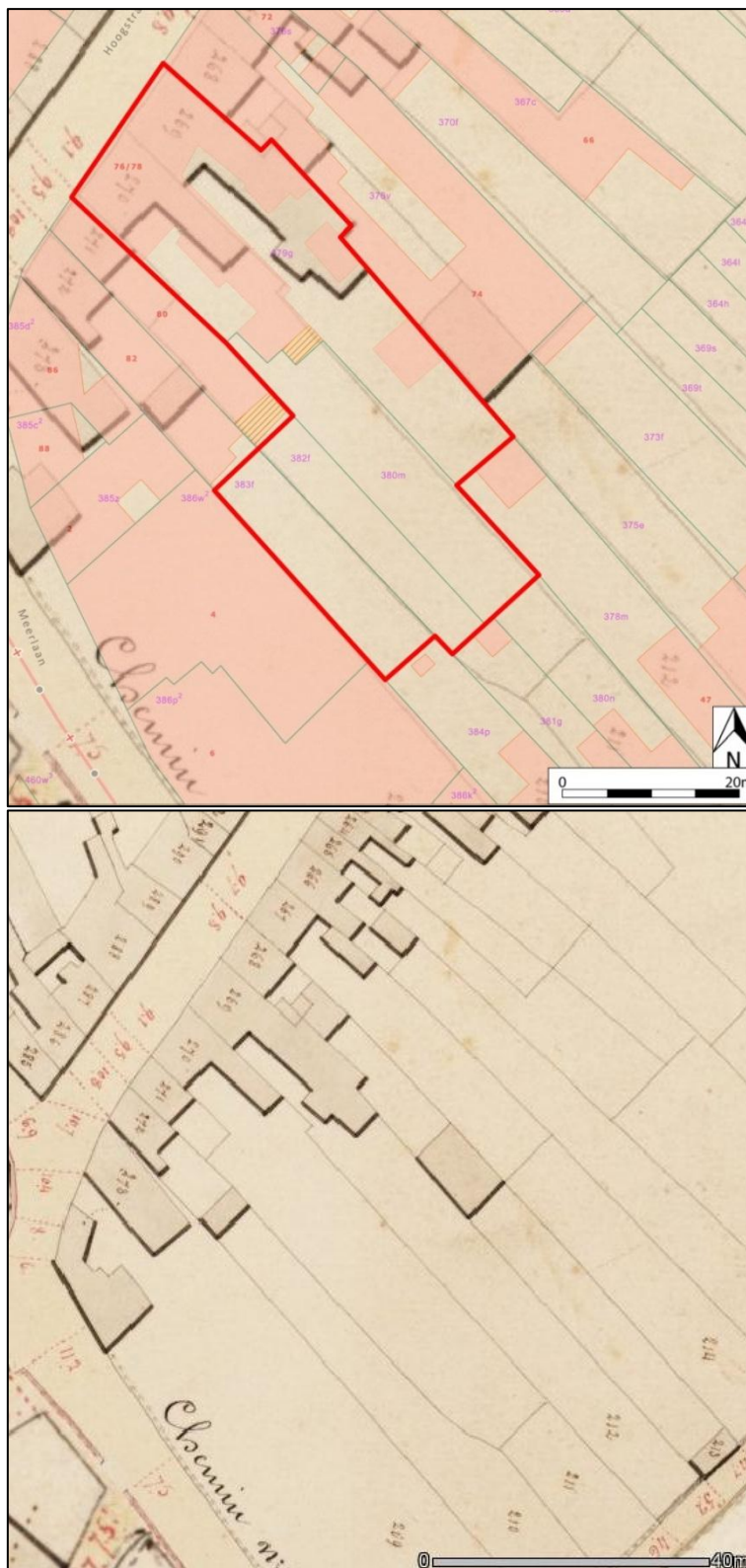
Perceelnummer	Mutatie	Jaar
382A	382B	1905
382B	382C	1907
382C	382D	1930
382D	382 E	1947
382 E	382F	1964
382F	382F	1990 1991 1992
	Huidige situatie	Va. 1999

Perceel 383f

Perceelnummer	Mutatie	Jaar
383A	383B , 383 Bis	1875
383B	383C	1823
383C	383D, 383 E	1979 1998
383D	383F	1999
383 E	383F	1999
383F	Huidige situatie	2008

Ongeveer 60 jaar na de Ferrariskaart verscheen de Atlas der buurtwegen (omstreeks 1840) (Figuur 12). Hierop staan wel duidelijk de perceelsgrenzen en de gebouwen afgebeeld. De perceelsgrenzen komen vrij goed overeen met de hedendaagse grenzen. De percelen waren in deze periode echter duidelijk groter. Het perceel 379 (hier als 269-212) liep helemaal door tot aan de huidige Molenstraat. Het perceel 380 (hier 270) liep ook bijna tot aan deze straat, terwijl percelen 382 (hier 271) en 383 (hier 272 tot aan het achterliggende gebouwtje) veel kleiner waren. De extra opdeling tussen in perceel 380 en 382 was nog niet aanwezig.

De huidige bebouwing overdekt voor het overgrote deel de bebouwing aanwezig op de Atlas der buurtwegen.

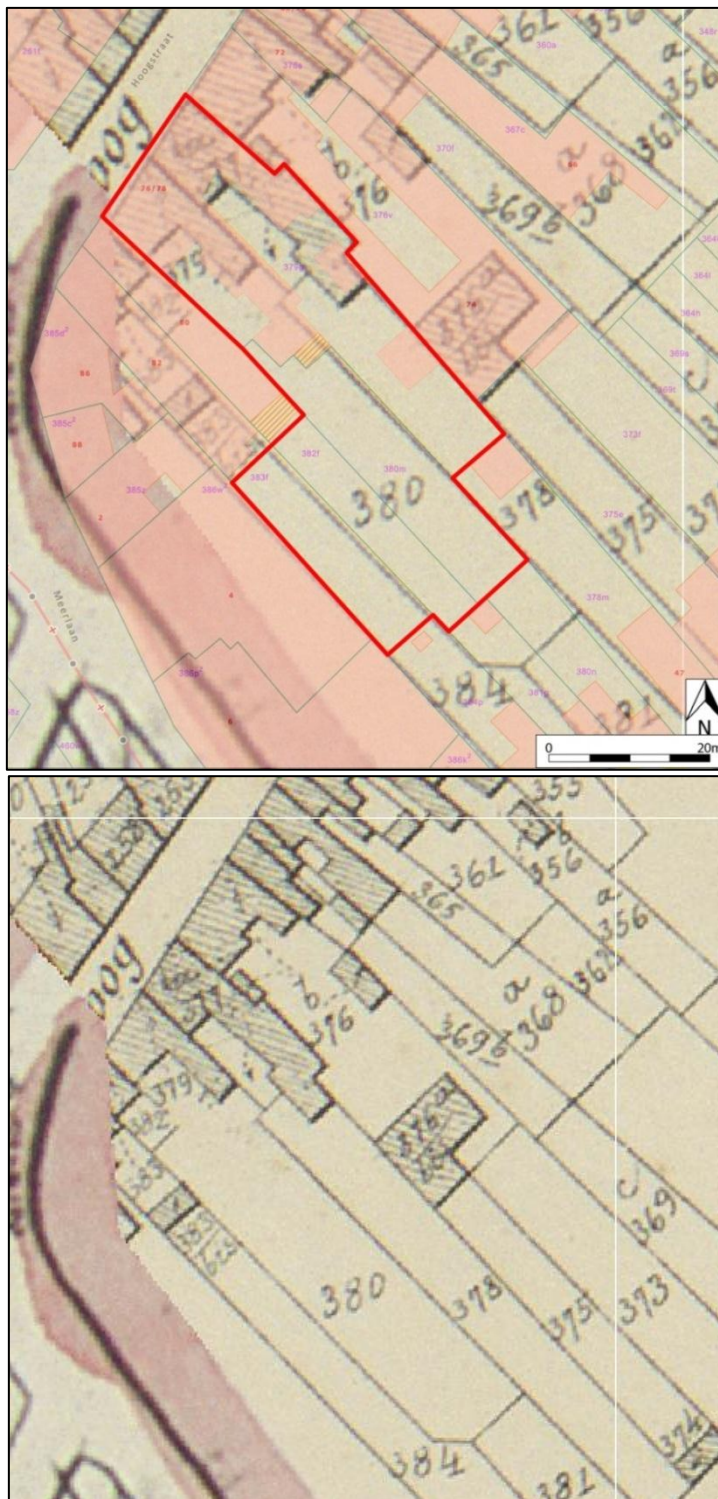
Figuur 12: Atlas der buurtwegen (1840)¹⁷.

Een volgende kaart dateert van omstreeks 1842-1879, het gaat hier om de kadastrale kaart, opgesteld door Philippe Christian Popp (Figuur 13). Op deze kaart is vrij weinig verschil te bemerken in vergelijking met de Atlas der buurtwegen. Enkele mutaties in de percelering kunnen echter waargenomen worden. De gebouwen gelegen tegen de Hoogstraat staan hier aangeduid met het

¹⁷ GISOOST 2014.

perceelsnummers 377 en 379. De tuinen erachter krijgen de perceelsnummer 378 en 380. Het perceel 383 wordt iets naar het zuiden toe uitgebreid. In 1875 werd het perceel 383 in twee gedeeld, namelijk 383a en 383bis. Op 383bis stond volgens deze beschrijving een landgebouw. Vermoedelijk is dit het kleine gebouwtje afgebeeld op de kaart.

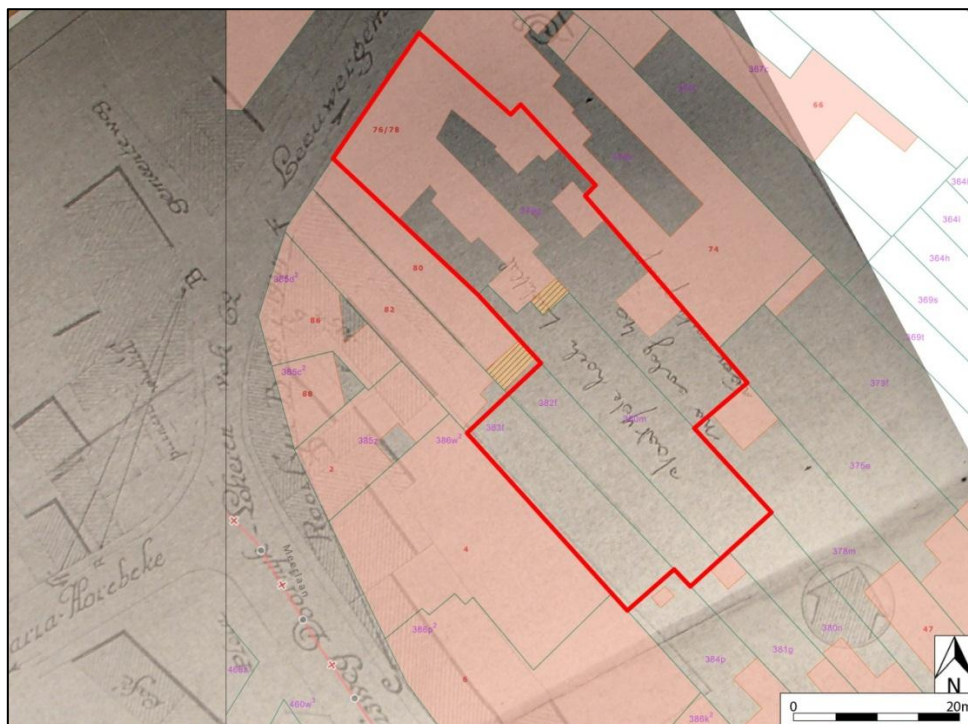
Wat de bebouwing betreft is er geen verschil op te merken met deze aanwezig op de Atlas der buurtwegen.

Figuur 13: Popp Kaart¹⁸.

¹⁸ Geopunt Vlaanderen 2014c.

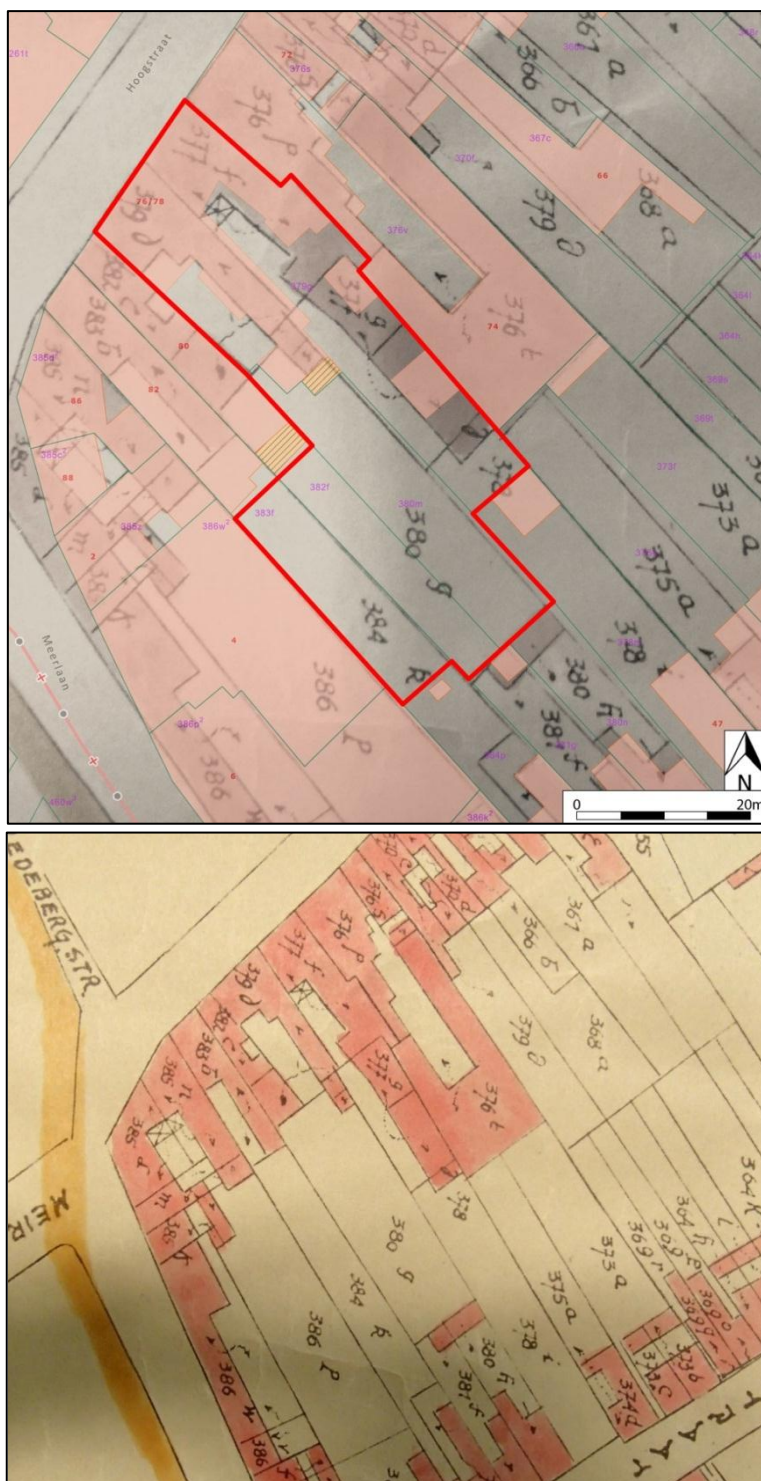
In het *Centrum voor Streekgeschiedenis* was een plan aanwezig van de wijziging van de rooilijn op de hoek van de Hoogstraat met de Meerslaan (Figuur 14). Deze wijziging, en dus ook het plan zijn te plaatsen rond het jaar 1940. Op het kaartje is, buiten het perceel 383, het plangebied niet weergegeven. Op het perceel 383 is een langgerekt gebouw verschenen, en is het kleinere gebouwtje, achteraan het perceel verdwenen. De grens van het perceel lijkt echter ongewijzigd.

Figuur 14: Plan verplaatsing van de rooilijn in 1940¹⁹.

Aanvullend op bovenstaand plan is een kadasterkaart uit het jaar 1942 (Figuur 15). Wat betreft de perceelsindeling zijn er geen grote verschillen waar te nemen ten opzichte van de situatie op de Popp kaart. Wel is er een verschil op te merken aan de hand van de bebouwing. Tegen het gebouw aangeduid met het perceelsnummer 377 lijkt een kleiner gebouw aangebouwd te zijn in zuidelijke richting (ten opzichte van de situatie op de Popp Kaart). Hetzelfde geldt voor het gebouw met nummer 379.

¹⁹ Centrum voor Streekgeschiedenis.

Figuur 15: Kadasterkaart 1942²⁰.

Het historisch kaartmateriaal geeft een beeld van hoe (eventuele) bebouwing evolueerde door de eeuwen heen, maar pas vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen, m.a.w. vanaf de 16de eeuw. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op de kaarten geen garantie dat er geen bebouwing geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven, en was er geen of weinig aandacht voor de “gewone bewoning”/burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19^{de}

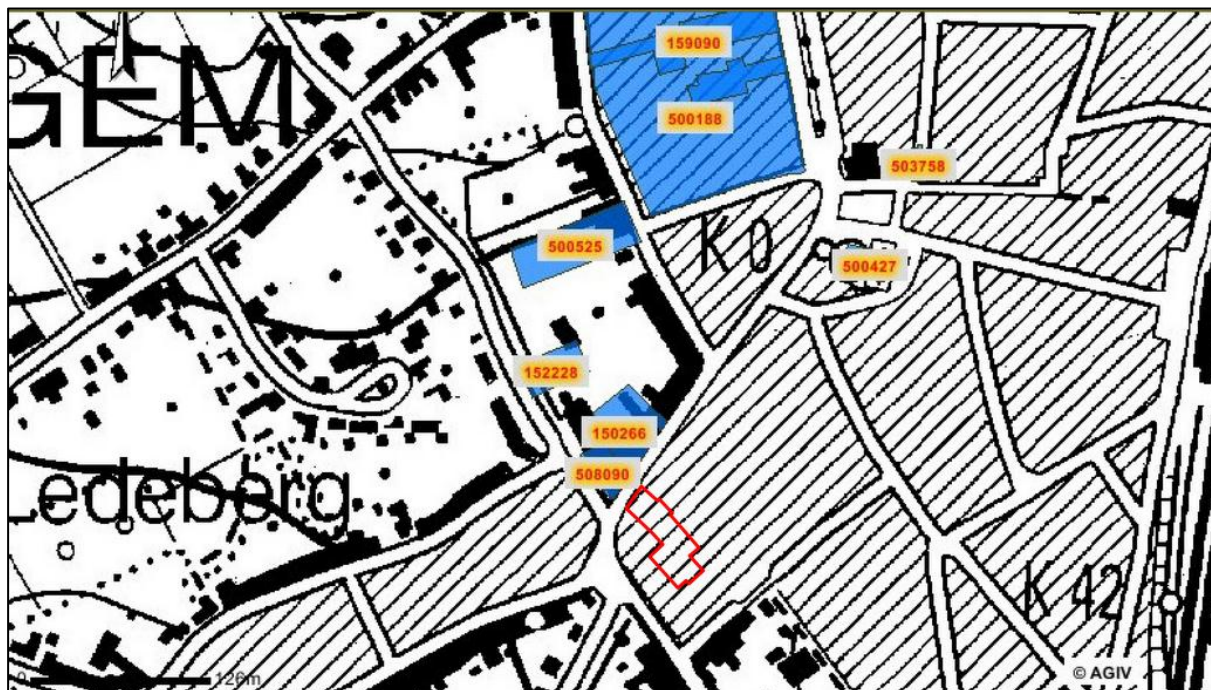
²⁰ Centrum voor Streekgeschiedenis.

eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Uit de studie van de historische kaarten blijkt dat de bebouwing zich concentreerde aan de straatkant, dus in het noordwesten van het onderzoeksgebied.

2.2.3 Archeologische gegevens

Om een inzicht te verwerven in de reeds gekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied is gebruik gemaakt van de Centrale Archeologische Inventaris, een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Voor het plangebied zelf aan de Hoogstraat te Zottegem zijn er geen archeologische waarden gekend, maar in de nabije omgeving bevinden zich wel enkele vindplaatsen (Figuur 16).

Figuur 16: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving²¹

Het belangrijkste vergelijkingsmateriaal bestaat uit de resultaten van twee opgravingen aan de Hoogstraat tegenover de huidige onderzoekslocatie, namelijk de site 'Nieuwe poort' en de site 'Remus'.

Bij de opgraving op de site 'Nieuwe poort' (Locatie 150266) werden geen duidelijke constructieresten/sporen aangetroffen. Wel werden een achttal vermoedelijke paalsporen gevonden uit de 15de eeuw, maar deze konden, gezien een redelijk hoge mate van verstoring, niet gelinkt worden aan een structuur. Wel hadden ze eenzelfde oriëntatie als een net ernaast gelegen gracht (NO-ZW). Uit dezelfde periode dateerden twee afvalkuilen en een vloerniveau, bestaande uit brokken van tegels en natuursteen. In het vloertje werd een grape ingegraven, waarin een neonataal begraven was. Verder werden nog verschillende afvalkuilen uit de 16de eeuw aangetroffen, waarvan de grootste een diameter had van ongeveer 4 m.

De enige duidelijke constructie op deze site was quasi ronde, bakstenen beerput, gezet bovenop een oudere leemextractiekuil. Deze structuur werd in de late 16de eeuw gedateerd. Ten slotte werd nog een kuil met vondstmateriaal uit de 17de eeuw aangetroffen²².

Enkele van deze kuilen, en in het bijzonder de grape met babyskelet, werden reeds aangetroffen op een hoogte van 70cm ten opzichte van het niveau van de Hoogstraat.

²¹ Centraal Archeologische Inventaris 2014.

²² Deschieter & De Wandel 2009.

Bij het onderzoek op de site 'Remus' (*Locatie 508090*) werden in totaal een 35-tal sporen aangetroffen. De oudst gedateerde sporen waren twee kuiltjes in de noordelijke uithoek van het plangebied die met behulp van C14-dateringen konden geplaatst worden in de midden-Bronstijd.

In de zuidoostelijke hoek van het gebied werd in een bodemprofiel een deel van een interessante afvalkuil aangetroffen. Het materiaal uit deze kuil kon gedateerd worden in de tweede helft van de 14de eeuw. De kuil doorsneed een andere afvalkuil uit de periode einde 13de-1ste helft 14de eeuw. Verder werden behalve deze kuilen nog sporen (een kuil en een laag) uit de 14de eeuw en een groot aantal afvalkuilen uit de 14-18de eeuw aangetroffen, alsook een houten structuur, namelijk een vierkante beerput uit de late 17de-vroeg 18de eeuw²³.

Opvallend is dat de eerste sporen (zoals de kuil in de zuidoostelijke hoek van het gebied) hier reeds werden aangetroffen op een niveau van 50 cm onder het niveau van de Hoogstraat.

Ten noordwesten van deze sites, aan de Wolvenstraat (*Locatie 152228*), werden enkele greppels en kuilen uit de volle tot late middeleeuwen geregistreerd. Ten noorden hiervan bevindt zich de pastorie van Zottegem (*Locatie 500525*).

Ten noorden van het huidige onderzoeksgebied, op een site aan de Heldenlaan (*Locatie 159090*), werden twee structuren aangetroffen, namelijk een 14de-eeuwse waterleiding, opgebouwd uit reducerend gebakken, aarden buizen en een houtskoolrijke kuil met een groot aantal handgevormde scherven uit de ijzertijd. Vlakbij werden aan de Neerhofstraat (*Locatie 500188*) enkele Romeinse vondsten aangetroffen.

Verder werden ten noorden van de huidige onderzoekslocatie, op de hoek van de Markt, de Vestenstraat en de Hospitaalstraat (*Locatie 503758*), verschillende afvalkuilen en beerputten uit de late middeleeuwen geregistreerd. De meeste van deze sporen waren te dateren in het laatste kwart van de 16de en de eerste helft van de 17de eeuw. Enkele sporen konden gelinkt worden aan het hospitaal en waren dan ook in de 15de-18de eeuw te dateren.

Tenslotte zijn in de Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk (*Locatie 500427*) aan de markt van Zottegem een drietal graven van voornamen uit de 16de eeuw aanwezig. Het gaat hier om de graven van ten eerste Lamoral, graaf van Egmont en heer van Zottegem en Sabina, Paltsgravin en hertogin van Beieren, ten tweede Jacob II van Luxemburg, heer van Zottegem en Isabella van Egmont, zesde kind van Lamoral en ten derde van Francisca van Luxemburg, vrouwe van Zottegem²⁴.

2.3 Verwachtingen

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er structuren zullen aangetroffen worden. De straat wordt enkel in de historische bronnen vermeld als belangrijke invalsweg tot het stadscentrum. Op basis van het cartografisch onderzoek kan wel gesteld worden dat de meest waardevolle archeologische resten zich waarschijnlijk aan de straatzijde van het plangebied bevinden. Concreet zou het gaan om bebouwing (muurresten) die vermoedelijk teruggaat tot de Late Middeleeuwen of eerder. Voor het onderzoeksterrein zelf zijn ook geen archeologische waarden gekend, maar de nabijheid van vindplaatsen met sporen uit de Late Middeleeuwen en zelfs uit de midden-Bronstijd wijst op een mogelijk hoog archeologisch potentieel voor dit terrein. De aanwezige sporen bevonden zich op een relatief ondiep niveau onder het niveau van de Hoogstraat, wat een indicatie kan zijn voor de bewaring van de sporen aan de andere kant van de Hoogstraat.

Een archeologische prospectie met ingreep in de bodem was op basis van het voorafgaande historisch onderzoek dan ook noodzakelijk om een inschatting te kunnen maken van het archeologisch potentieel van het terrein.

²³ Deschieter 2001.

²⁴ Centraal Archeologische Inventaris 2014.

3 Proefsleuvenonderzoek

In dit hoofdstuk wordt eerst de toegepaste methodologie geschetst (werkwijze, planning, aanpak, strategie van het veldwerk). Daarna worden de resultaten van het veldonderzoek beschreven. Aan de hand van de beschrijvingen van de resultaten van het onderzoek wordt een interpretatie gegeven van de gevonden sporen. De vondsten worden uitvoeriger beschreven in het volgende hoofdstuk.

3.1 Methodologie

De prospectie met ingreep in de bodem bestond niet uit een standaard proefsleuvenonderzoek waarbij de methode van continue sleuven werd gebruikt. Op basis van de archeologische verwachting werd beslist om de straatzijde van het terrein, waar de kern van de bewoning en dus een complexe stratigrafie werd verwacht, te onderzoeken door middel van vier vierkante proefputten verspreid over het terrein. Achteraan, in de tuinen van de percelen, werden twee parallelle ononderbroken proefsleuven aangelegd, waarbij de afstand tussen de proefsleuven niet meer dan 15 m bedroeg. Hierbij werd ca. 10-12% van het terrein geprospecteerd door middel van proefsleuven en ca. 2,5% door middel van kijkvensters en/of dwarssleuven. De proefputten en sleuven waren voldoende groot om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De toegepaste methode werd, evenals de positie van de proefputten en sleuven, in samenspraak met de opdrachtgever en het Agentschap vooraf vastgelegd (Figuur 17).

Figuur 17: Inplanting proefsleuven en kijkvensters binnen het plangebied.

Binnen het ca. 1,517 ha. groot onderzoeksgebied werd 173,554 m² onderzocht in vier proefputten en twee proefsleuven. Beide proefsleuven hadden dezelfde zuidoost-noordwest-oriëntatie, maar door de aanwezigheid van bebouwing konden beide proefsleuven niet met dezelfde lengte aangelegd worden. Het maaiveld bevond zich bij de proefputten op een hoogte van gemiddeld 63,5 m TAW. Het vlak van deze proefputten werd aangelegd op een gemiddelde diepte van 55 cm onder dit maaiveld. Opvallend is de ophoging van het terrein in de tuinzone, waar het maaiveld zich tussen 64,5 m TAW en 65 m TAW bevond. Op deze locatie werden de proefsleuven getrokken, waarbij het vlak gemiddeld tussen 80 cm en 120 cm onder het maaiveld werd aangelegd. Deze ophoging (de rode stippellijn op Figuur 17), die de (artificiële) scheiding tussen de zone aan de straatkant en de tuinzone vormde, was ook duidelijk zichtbaar in het vlak (Figuur 18).

Figuur 18: Ophoging van het terrein.

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 21 ton met gladde graafbak van 2 m. In elke proefput en proefsleuf werd machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en leesbare niveau; dit onder begeleiding van minstens één archeoloog. Vervolgens werd het vlak manueel bijgeschaafd, zodat de sporen het best zichtbaar waren en meteen konden worden ingekrast. In werkput 1 werd nog een tweede vlak aangelegd, nadat de aanwezige vloer geregistreerd en verwijderd was.

Van alle sleuven werden overzichtsfoto's gemaakt en van alle sporen ook detailfoto's. De sleuven en sporen werden ingetekend door middel van een *Robotic Total Station* (RTS) en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de werkputwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het programma *Autocad* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Enkele sporen (2.5, 3.2, 4.4, 4.7 en 5.2) werden gecoupeerd in functie van de onderzoeksvragen.

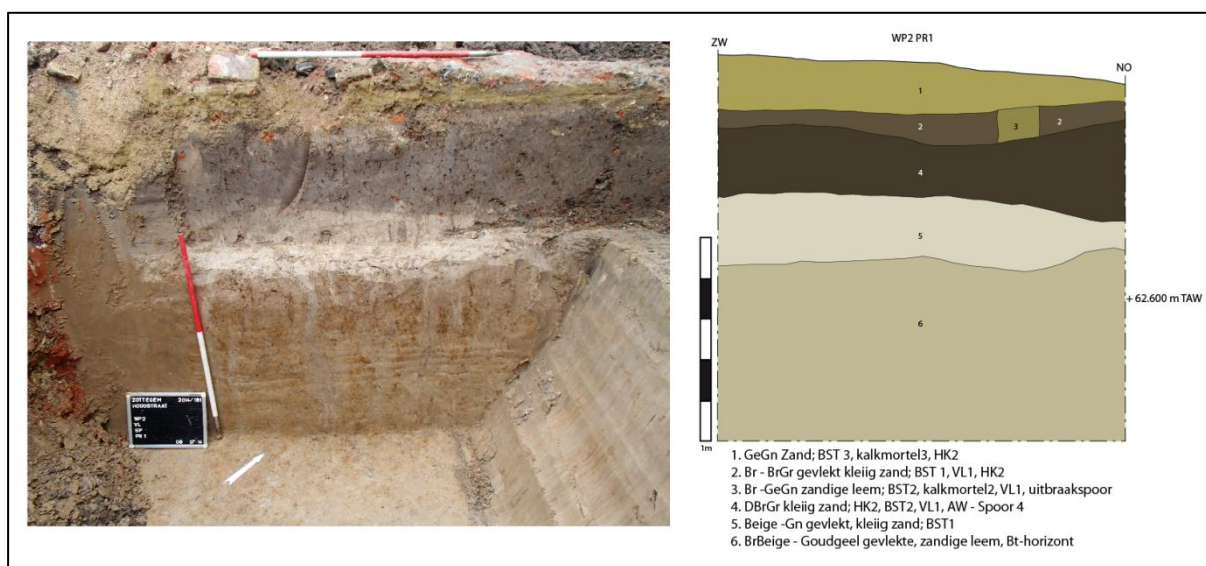
In functie van het inzicht in de lokale bodemopbouw (en de diepte van verstoring) werden in enkele werkputten (werkput 2, 4, 5 en 6) diepere profielen aangelegd. In werkput 1 was dit niet mogelijk door

de aanwezigheid van muurresten. Bij elke profielput werd de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op het plan aangeduid. Deze bodemprofielen werden opgemeten, opgekuist, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont op basis van de bodemkundige registratie- en beschrijvingsmethodes.

Meteen na afloop van het onderzoek werden de proefsleuven gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

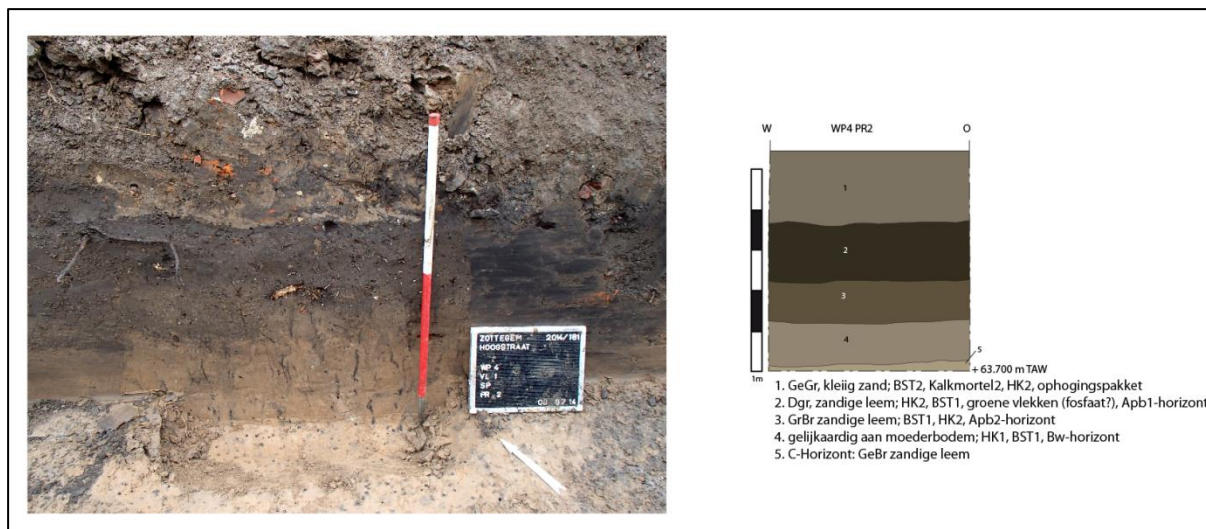
3.2 Bodem / Stratigrafie van de onderzoekslocatie

In totaal zijn tijdens het onderzoek vier profielen uitvoerig gedocumenteerd en beschreven. Profiel 1 bevond zich in werkput 2 (Figuur 19). Hier was boven de natuurlijke ondergrond een gelaagd pakket aanwezig dat antropogeen was opgebracht. De bovenste laag (laag 1) bestond uit geelgroen zand met veel baksteen-, mortel- en houtskoolfragmenten. Het gaat hierbij om een stabilisatielaag. Hieronder bevond zich een laag met bruin tot bruingrijs, kleiig, humeus zand met enkele baksteenfragmenten, matig veel houtskool, en wat verbrand leem (laag 2). Deze laag werd doorsneden door een uitbraakspoor (laag 3), dat was opgevuld met bruine tot geelgroene zandige leem met baksteen, mortel en verbrande leem als bijmenging. Hieronder bevond zich dan weer een afgedekt humeus pakket, bestaande uit donkerbruin/grijs kleiig zand, met matig veel houtskool, baksteen, wat verbrand leem en aardewerk. Deze laag correspondeert met spoor 2.4 (zie paragraaf 3.3.1). Hieronder bevond zich nog een antropogeen ophoogpakket (laag 5), bestaande uit beige, gevlekt zand met baksteen als bijmenging. Daaronder bevond zich direct de natuurlijke ondergrond, die zich manifesteerde als een gelaagd pakket van afwisselend kleiige en zandige banden. Het gaat hierbij om een banden-B-horizont (textuur-B-horizont), ontstaan door differentiële inspoeling van klei in de ondergrond. Deze Bt-horizont ging tot diep in de ondergrond door.

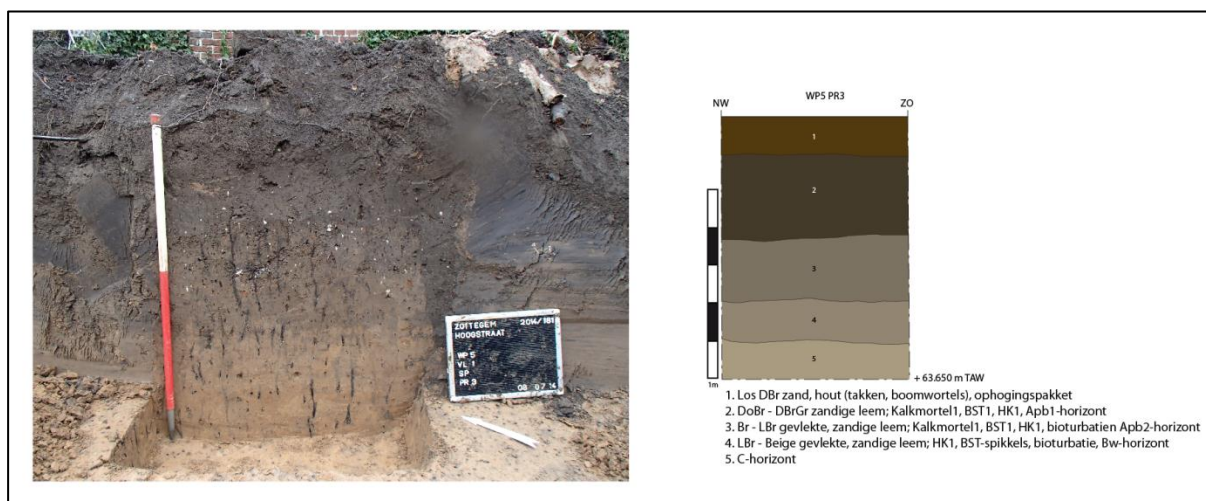
Figuur 19: Profiel 1.

Profiel 2 was gelegen in werkput 4 (Figuur 20). De bovenste laag werd eveneens gevormd door een sterk gevlekt, donkerbruin/grijs, humeus ophoogpakket met zeer veel baksteen als bijmenging (laag 1). Daaronder bevond zich een gelaagd humeus pakket met een donkergrijze, begraven Ap1-horizont (met wat baksteen en matig veel houtskool als bijmenging) en een grijsbruine, begraven Ap2-horizont (eveneens met wat baksteen en matig veel houtskool), resp. laag 2 en 3. In de Ap1-horizont waren tevens fosfaatvlekken aanwezig, wat wijst op intensieve bewoning (menselijke en dierlijke activiteit) in het verleden. De fosfaat is dan van bovenaf in de bodem ingespoeld. Onder de onderste bouwvoor ging de bodem over in de natuurlijke ondergrond, bestaande uit geelbruine, zandige leem. De bovenkant ervan was echter sterk gebioturbeerd (met houtskool en baksteen in de biogallerijen) en vormde aldus een wat donkerder Bw-horizont (laag 4) alvorens over te gaan in het onveranderde moedermateriaal, de C-horizont (laag 5).

Figuur 20: Profiel 2.

Profiel 3 was gelegen in werkput 5 (Figuur 21). De profielopbouw was hier zeer gelijkaardig als in werkput 4, maar in plaats van een vlekkerig ophoogpakket was hier direct onder maaiveld een losse, humeuze bouwvoor bestaande uit donkerbruin humeus zand aanwezig (laag 1). Daarin waren veel fragmenten van takken en boomwortels aanwezig. Laag 2 t/m 5 waren dan weer vrijwel identiek aan profiel 2.

Figuur 21: Profiel 3.

Profiel 4 was gelegen in werkput 6 (Figuur 22). Ook hier was de profielopbouw vrij gelijkaardig aan deze in werkputten 4 en 5. Hier was echter slechts één bouwvoor aanwezig (laag 2), die werd afgedekt door een laag los puin (laag 1). Hieronder bevond zich opnieuw de Bw-horizont (laag 3) en de C-horizont (laag 4).

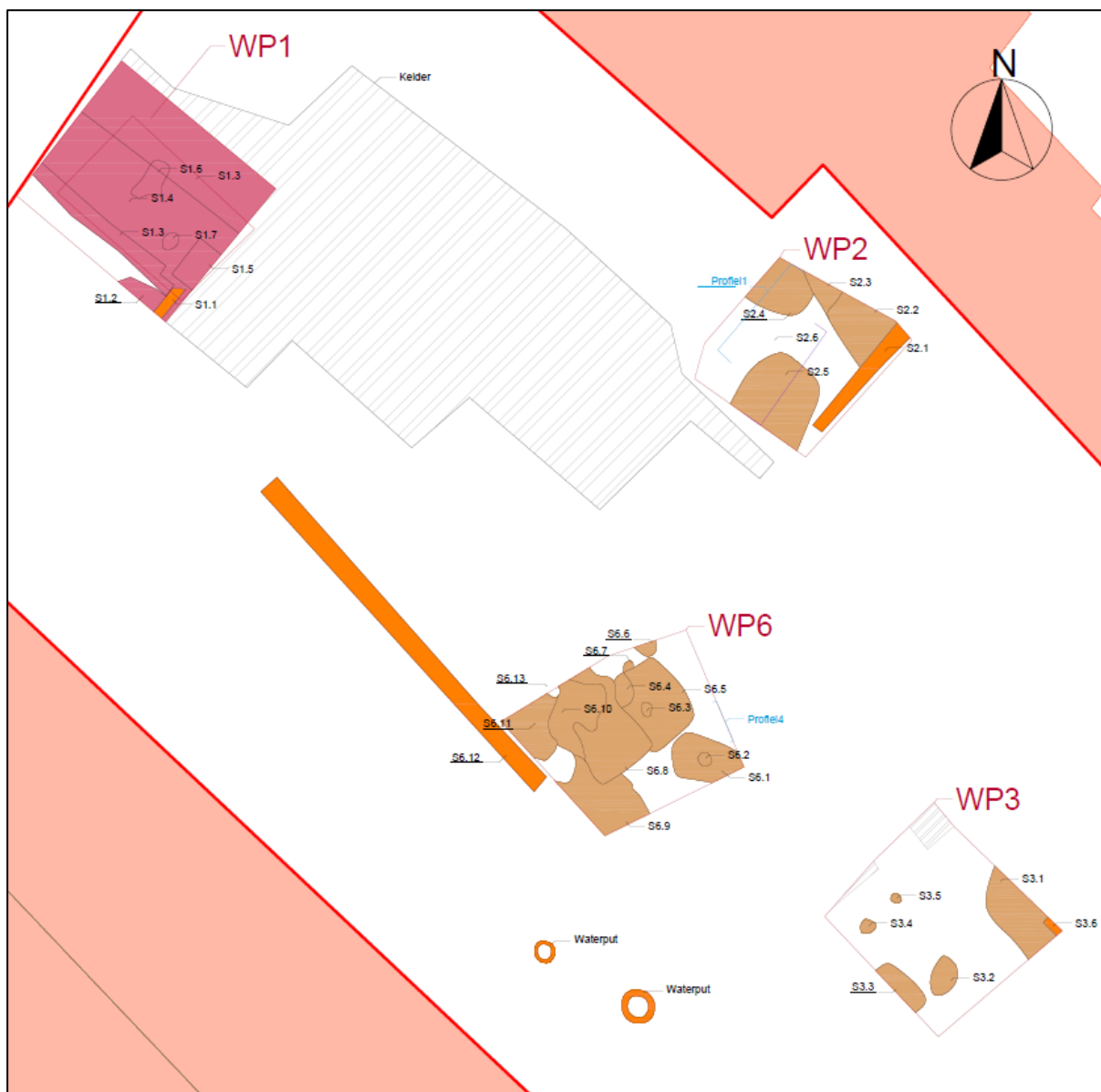

Figuur 22: Profiel 4.

3.3 Sporen en structuren

In dit onderdeel worden de aangetroffen sporen en structuren gedetailleerd besproken per proefput/sleuf, per zone (straatzone of tuinzone). Ook de vondsten worden in dit hoofdstuk besproken, bij het spoor waarin ze werden aangetroffen.

3.3.1 De straatzone.

Figuur 23: Overzicht van de proefputten in de straatzone.

In deze zone werden in totaal vier proefputten aangelegd (Figuur 23), namelijk werkput 1, 2, 3 en 6, en twee profielen geregistreerd.

De eerste werkput, die het dichtst bij de straat lag, bevatte bij de aanleg van het eerste vlak vijf sporen (Figuur 24). Aangezien het hier om een kelderzone ging, bestaan de sporen uit vloer- en muurresten. In het zuiden van de werkput bevond zich, tegen een recente muur, een muur bestaande uit bakstenen met afmetingen van 26cm lengte, 13 cm breedte en 5cm dikte, bijeengehouden door een kalkhoudende zandmortel. De muur was 89,6 cm lang en 24 cm breed. Onmiddellijk hiertegen bevond zich aan de zuidwestelijke zijde het restant van de aanzet van een recente tegelvloer (spoor 1.2). De werkput werd echter gedomineerd door een centraal gelegen vloer bestaande uit donkere vierkante arduinen tegels van ongeveer 34x34x3,5 cm (spoor 1.4) die bijeengehouden werden door een

kalkhoudende zandmortel. Langs beide lange zijdes van deze rechthoekige vloer bevond zich een boord gevormd door een bakstenen vloertje met stenen van 24,5 cm op 11,5 cm, eveneens met een kalkhoudende zandmortel bijeengehouden (spoor 1.3). In het zuidoosten werd de donkere tegelvloer oversneden door een recente tegelvloer met tegels van 30 cm lengte en 4 cm dikte (spoor 1.5).

Figuur 24: Werkput 1 vlak 1.

Deze recente vloer was deels verder te volgen in de kelderruimtes ten zuidoosten van werkput 1. Na de registratie van alle sporen van vlak 1 werd besloten om het vlak te verdiepen tot onder de donkere tegelvloer, om eventuele sporen die zich hieronder bevonden te kunnen waarnemen (Figuur 25). Bij het aanleggen van dit tweede vlak werd onmiddellijk duidelijk dat het natuurlijke niveau vrij direct onder de tegelvloer zat. Er werden slechts twee sporen aangetroffen (spoor 1.6 en 1.7), waarbij het in beide gevallen gaat om kleine kuilen met een lichtbruinbeige kleur en een puinvulling van baksteen en mortel (met bij spoor 1.7 ook geel zand). In deze werkput werd geen vondstmateriaal aangetroffen.

Figuur 25: Werkput 1 vlak 2.

Figuur 26: Werkput 2.

Werkput 2 werd aangelegd ten zuidoosten van werkput 1, aan de rand van de onderkelderde zone (Figuur 26). Al snel bleek dat het natuurlijke niveau zich vrij hoog bevond, namelijk tot op 55cm onder het bestaande maaiveld.

In deze werkput bestonden de sporen uit vier kuilen (spoor 2.2 tot 2.5) en het restant van een muur (spoor 2.1) in het zuidoosten van de werkput. Aangezien nog geen profiel was aangelegd om inzicht te verschaffen in de bodemopbouw kreeg het vlak ook een spoornummer (2.6). De muur, met een lengte van 3 m en een breedte variërend van 26,5 cm aan het ene uiteinde tot 45,7 cm aan het andere

uiteinde, werd gevormd door bakstenen van 23 cm op 11,5 cm op 5,5 cm met ertussen een kalkmortel. De vier aangetroffen kuilen waren verschillend qua uiterlijk en vulling. Tegen spoor 2.1 lag een kuil (spoor 2.2) met een zeer heterogene donkerbruin/grijze vulling, met inclusies van baksteen, houtskool en verbrande leem. In het verlengde hiervan werd een mogelijke kuil aangeduid met een lichtbruin/grijze kleur, lichtgroene vlekjes en houtskoolinclusies (2.3). Gezien het geringe kleurverschil van deze kuil met de natuurlijke bodem, zou het hier ook kunnen gaan om een plaatselijke natuurlijke verkleuring in de bodem.

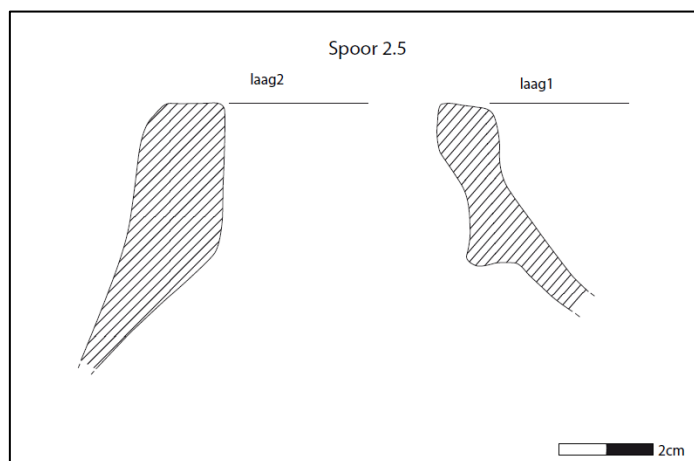
In de noordelijke hoek van de werkput was een kuil (2.4) zichtbaar met een heterogene lichtbruin/grijze kleur, lichtgroene en donker- en lichtbruine vlekken en enkele inclusies van brokjes houtskool en baksteen. Op basis van het halsfragment in steengoed dat in deze kuil werd aangetroffen, kan deze kuil geplaatst worden in de 15de-16de eeuw. In het zuiden van de werkput tenslotte bevond zich een grote bruingrijze kuil (2.5) met inclusies van baksteen, houtskool en mortel. Deze kuil werd schaaftgewijs, machinaal gecoupeerd om een beter inzicht te krijgen in de aard van het spoor (Figuur 27). Om veiligheidsredenen kon de onderkant van het spoor niet bereikt worden met de kraan, maar manueel kon nog verder gegraven worden tot een diepte van 120 cm onder het aangelegde vlak (ook hierbij moest echter omwille van veiligheidsredenen gestopt worden voordat de onderkant van de kuil bereikt was).

Figuur 27: Coupe op spoor 2.5.

In de coupe was een duidelijk heterogene bruingrijze vulling zichtbaar, met beige vlekken en inclusies van houtskool, baksteen en mortel. Bij het couperen van deze kuil konden 11 aardewerkfragmenten verzameld worden (één grijs wandfragment, zeven rode wandfragmenten, twee ronde bodemfragmenten met standvin en één rood randfragment afkomstig van een teil) die de vulling plaatsten in de 15de-16de eeuw (Figuur 28). Naast aardewerk bevatte deze laag ook één natuursteenfragment, één fragment bouw materiaal en twee metalen voorwerpen (waaronder een nagel). Onderaan bevond zich een blauwbruine laag met lichtblauw/grijze vlekken, waarin houtskoolbrokjes, baksteenfragmentjes en organisch materiaal bestaande uit stro en takjes werden aangetroffen. Ook in deze vulling werd zowel rood als grijs aardewerk aangetroffen, met eenzelfde

datering in de 15de-16de eeuw als de bovenliggende vulling. Het grijze aardewerk bestond uit twee oorfragmenten en vier bodemfragmenten met een standvin, terwijl het rode aardewerk negen wandfragmenten, een randfragment van een vetvanger en een randfragment van een klein papkommetje omvatte. Ook in deze vulling werd zowel bouwmetaal (twee fragmenten) als natuursteen (een fragment in silex) aangetroffen, evenals een klein fragment leer. De blauwbruine laag werd naar het zuidwesten toe een smal bandje, waaronder zich een heterogene bruine laag met beige vlekjes en inclusies van houtskool en baksteen bevond.

Figuur 28: Randfragmenten uit spoor 2.5 (tekening door Sarah Schellens).

De tegenovergestelde coupewand werd opgeschoond en geregistreerd als bodemprofiel, aangezien de bodemopbouw hier duidelijk zichtbaar was (Figuur 29). Uit dit profiel bleek dat het natuurlijke niveau zich inderdaad vlak onder de cultuurlaag bevond. Aangezien de aangelegde profielen besproken worden in het vorige hoofdstuk, wordt hier in dit hoofdstuk niet verder op ingegaan.

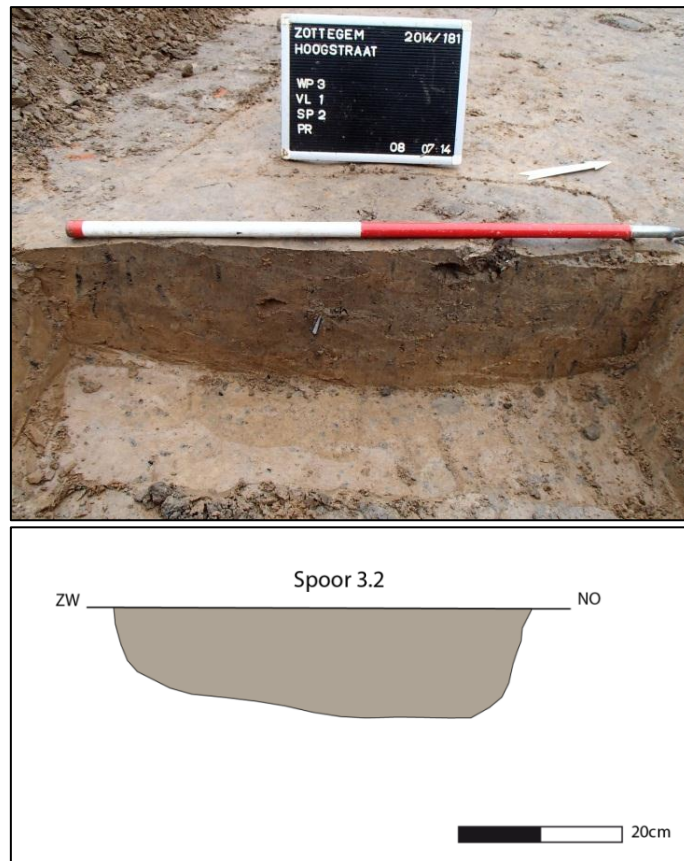

Figuur 29: Profiel 1 in werkput 2.

Figuur 30: Werkput 3.

De derde werkput (Figuur 30) werd aangelegd ten zuiden van werkput 2, net vóór het begin van de ophoging van het terrein. In het vlak werden zes sporen aangeduid: vijf kuilen en één muur. De muur (spoor 3.6) bevond zich in de werkputwand in de oostelijke hoek van de werkput en kon dus niet in het vlak aangeduid worden. Enkel de vermoedelijke breedte van 46 cm kon geregistreerd worden. De bakstenen, met afmetingen van 23 cm lengte, 11 cm breedte en 4,5 cm dikte, werden bijeengehouden door een cementmortel. Dit spoor doorsneed een grote langwerpige lichtbruine kuil met beige vlekken en inclusies van baksteen (3.1). De meest zuidelijk gelegen sporen in deze werkput zijn twee middelgrote kuilen (3.2 en 3.3), de eerste met een lichtbruine kleur, beige vlekken en inclusies van bot en houtskool, de tweede (deels verborgen in de werkputwand) met een grijsbruine kleur, beige vlekken en inclusies van baksteen, mortel en houtskool. Spoor 3.2 werd gecoupeerd en was 27 cm diep met een heterogeen grijsbruine vulling (Figuur 31). Uit de vulling van het spoor kon tijdens het couperen vondstmateriaal verzameld worden: zes fragmenten sterk verweerd botmateriaal, waarschijnlijk afkomstig van een groot zoogdier, en twee wandfragmenten in grijs aardewerk waardoor het spoor in de late middeleeuwen kan geplaatst worden.

Figuur 31: Coupe en coupetekening van spoor 3.2.

Tenslotte werden in het westen van de werkput twee kleine sporen aangetroffen: spoor 3.4 met een bruine kleur, beige vlekken en mortel- en baksteeninclusies, en spoor 3.5 met bruine kleur, beige vlekken en houtskool- en baksteeninclusies.

Figuur 32: Werkput 6 met aflijning van de sporen.

De laatste proefput die werd aangelegd in de straatzone was werkput 6 (Figuur 32), ten noordwesten van werkput 3. Bij de aanleg van deze werkput kwam een complexer beeld naar voor, met veelvuldige onderlinge oversnijdingen tussen de 11 aangetroffen kuilen. In de oostelijke hoek bevond zich spoor 6.1, een heterogene bruingrijze kuil lichtbruine en beige vlekken en inclusies van baksteen, houtskool en kalk, waarin een klein bruingrijs spoor (6.2) werd aangeduid, eveneens met inclusies van baksteen, houtskool en kalk. Centraal in de werkput bevonden zich twee grote kuilen, namelijk 6.5 (lichtgroen/grijs gekleurd met bruine en groene spikkeltjes en kalk- houtskool- en verbrande leeminclusies) die in het zuidwesten oversneden wordt door de tweede centrale kuil, spoor 6.8 (een grijze kuil met lichtbeigegroene vlekken en inclusies van houtskool, baksteen en kalk). In de oostelijke kuil, 6.5, werden twee kleinere sporen aangeduid: spoor 6.3 centraal gelegen, met een lichtgrijze kleur en oranje vlekken van een redelijke hoeveelheid verbrande leem, en in de westelijke hoek spoor 6.4, een beige kuil met grijsbruine vlekken en houtskool- baksteen- en kalkinclusies. In het noorden, vlakbij spoor 6.4, bevond zich een klein witgrijs spoor (6.7) dat oversneden werd door spoor 6.5. Ten noorden van kuil 6.5, deels in de wand van de werkput, bevond zich spoor 6.6, een lichtbruin/grijze kuil met beige vlekken en houtskool- en verbrande leeminclusies.

Kuil 6.8 werd in het westen oversneden door spoor 6.10, een beige kuil met grijsbruine vlekken en inclusies van baksteen, houtskool en kalk. Dit spoor oversnijdt ook de zuidelijk gelegen bruingrijze kuil 6.9, met lichtbeige vlekken en inclusies van houtskool, baksteen en kalk. Spoor 6.9 wordt ook oversneden door spoor 6.8. In de westelijke hoek van de werkput oversnijdt spoor 6.10 ook een grijsbruine beige- en lichtgroen gevlekte kuil (6.11) met houtskool- baksteen- en kalkmortelinclusies.

Tenslotte werden in het westen van deze werkput ook twee muurresten geregistreerd. De eerste muur, spoor 6.12 (Figuur 33), kon niet alleen in de wand van de werkput maar ook verder in noordwestelijke richting in het maaiveld gevolgd worden, waarbij een totale lengte van 9,5 m opgemeten werd. De breedte bedroeg 50 cm. De bakstenen van deze muur waren 19 cm lang, 12,5 cm breed en 6,5 cm dik en werden samengehouden door een zandmortel. In de westelijke hoek van werkput 6 werd dwars tegen deze muur nog een tweede muur (6.13) herkend die enkel zichtbaar was

in de wand van de werkput (Figuur 34). De lengte van de bakstenen kon niet meer achterhaald worden, de breedte bedroeg 12 cm en de dikte 6 cm. Tussen de bakstenen zat een kalkzandmortel.

Figuur 33: Spoor 6.12.

Figuur 34: Spoor 6.13.

Gezien de complexiteit van de oversnijdingen van de kuilen werd beslist om in deze werkput geen spoor te couperen, aangezien dit onmogelijk was zonder de omliggende sporen te verstoren. Een vervolgonderzoek zou hiervoor geschikt zijn, om op die manier de aard van de aangetroffen kuilen te kunnen achterhalen. In de oostelijke wand van werkput 6 werd wel een profiel (profiel 4) aangelegd en geregistreerd om een inzicht te krijgen in de bodemopbouw (Figuur 35). Ook hier bevond de natuurlijke bodem zich onmiddellijk onder de cultuurlaag en was de gelaagdheid eenduidig.

Figuur 35: Profiel 4 in werkput 6.

Tot slot moeten nog enkele verstoringen vermeld worden in de straatzone, aangezien deze een invloed gehad hebben op de bepaling van de locatie van de vier proefputten. Een eerste verstoring bestond uit een grote oranje mazouttank (Figuur 36) die zich nog in één van de kelderruimtes ten zuidwesten van werkput 2 bevond. Later op de dag werd deze mazouttank door de kraan uit de kelderruimte gehesen en weggevoerd. De tweede verstoring bestond uit twee circulaire bakstenen putten (Figuur 37), waarin zich onderaan water bevond. De diepte van deze waterputten kon niet gemeten worden, maar bij het bekijken van de binnenkant bleek duidelijk dat de meest zuidelijk gelegen put (met een diameter van ongeveer 83 cm) veel dieper ging dan de andere. Bij de noordelijke put, die een diameter had van ongeveer 53 cm, kwamen twee bruine buizen uit in de centrale verticale put. Om de veiligheid te garanderen werden deze waterputten goed afgedekt. De precieze datering van de waterputten was niet duidelijk, maar gezien het gebruik van cementmortel wordt eerder aan de 19de-20ste eeuw gedacht.

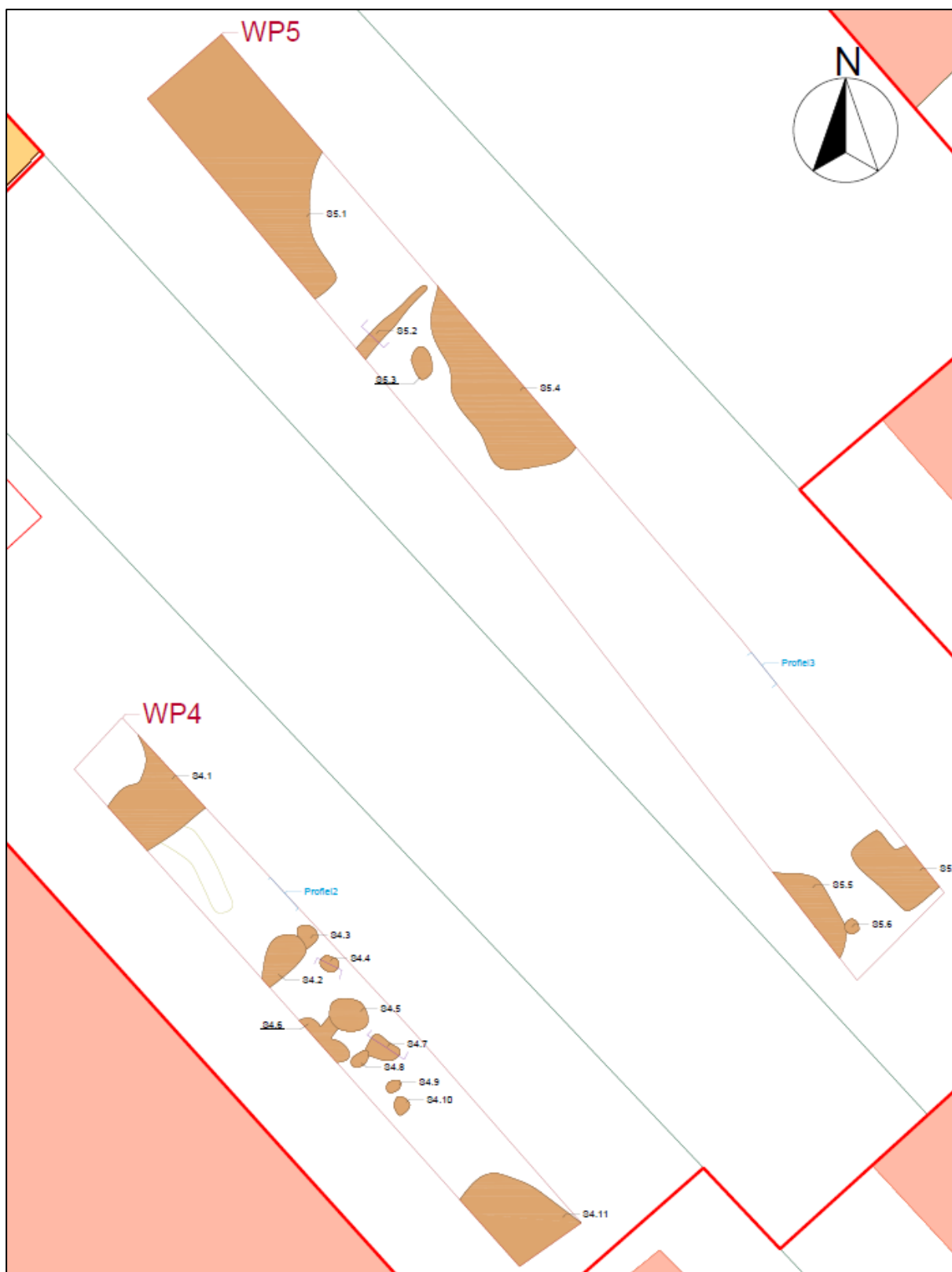

Figuur 36: De mazouttank.

Figuur 37: v.l.n.r.: de waterputten in het vlak; de noordelijke waterput; de zuidelijke waterput; diepte van de zuidelijke waterput.

3.3.2 De tuinzone.

Figuur 38: Detailplan van de proefsleuven in de tuinzone.

In deze opgehoogde zone werden twee parallelle proefsleuven aangelegd, allebei met een zuidoost-noordwest oriëntatie.

De eerste proefsleuf werd in het zuiden van het terrein aangelegd (Figuur 40). Door de aanwezigheid van recente bebouwing (een tuinhuis en met daarachter een verdiept terras) in het noordwesten kon deze sleuf niet verder aangelegd worden en is er dus een aanzienlijk verschil in lengte tussen beide sleuven. In totaal werden 11 sporen aangetroffen, met een opvallende concentratie centraal in de proefsleuf. Aan het noordwestelijk gelegen uiteinde van de werkput werd slechts één grote kuil gevonden (4.1), waartegen zich een langwerpige bodemverkleuring bevond, die ontstaan was na het uittrekken van een grote boomwortel. Dit spoor werd dus als natuurlijk aangeduid. Nochtans werden er twee fragmenten grijs aardewerk in aangetroffen, beiden afkomstig van een voorraadpot uit de 15de eeuw (Figuur 39). Vermoedelijk zijn deze vondsten oorspronkelijk afkomstig van een naburig spoor.

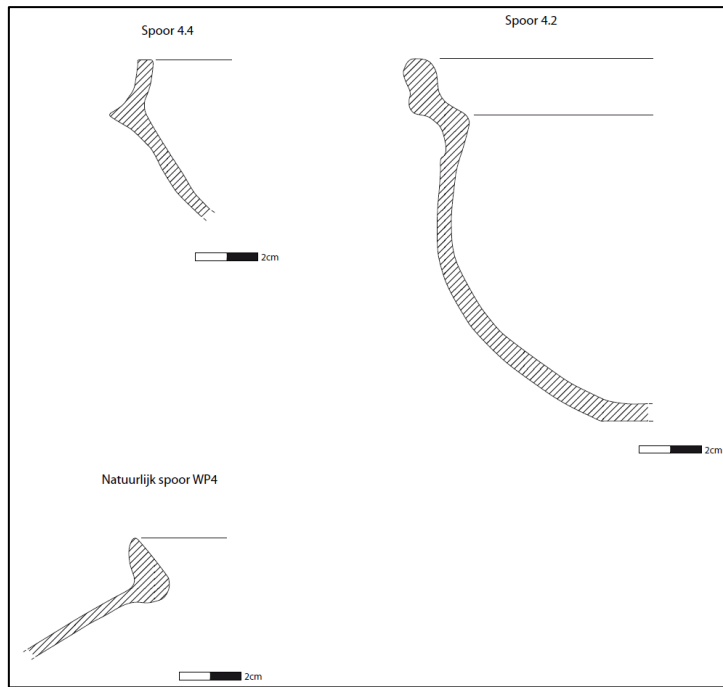
De kuil met nummer 4.1 had een bruingrijze kleur en beige tot lichtbruine vlekken, met inclusies van houtskool en baksteen. Vervolgens bevonden zich centraal in de proefsleuf negen sporen.

Spoor 4.2 was een middelgrote beige gevlekte bruingrijze kuil met inclusies (baksteen, houtskool, mortel en aardewerk) die een kleinere beige tot lichtbruine kuil (4.3) oversneed met donkerbruin/grijze vlekken en inclusies van houtskool en baksteen. Na het aanleggen van het vlak werden in spoor 4.2 twee fragmenten in rood aardewerk verzameld die samen een archeologisch complete kom vormen met glazuur aan buiten- en binnenkant (Figuur 39). Op basis van deze vondst kon het spoor geplaatst worden in de 16de-17de eeuw.

Spoor 4.4, een kleine donkergrijsbruine kuil met beige vlekken en inclusies van baksteen, mortel en houtskool, bevond zich in de nabijheid van de twee voorgaande sporen. Om inzicht te krijgen in de aard van dit spoor werden het handmatig gecoupeerd, waarna deze coupe geregistreerd werd (Figuur 41). De kuil bleek in coupe 21 cm diep te gaan en uit de heterogene, zwartgrijze vulling kon zowel een klein fragment verbrand bot als twee fragmenten rood aardewerk gerecupereerd worden. Op basis van het aardewerk (een randfragment waarschijnlijk afkomstig van een klein kommetje, en een wandfragment) kan het spoor gedateerd worden in de 15de-16de eeuw (Figuur 39).

Ten zuidoosten van deze drie kuilen werd een lichtbruin/grijze kuil, met een zeer onregelmatige vorm, beige vlekken en baksteen- en houtskoolinclusies (4.6), oversneden door een middelgrote ovale kuil (4.5) waarvan de vulling bestond uit puin (bakstenen, mortel, ...). De middelgrote onregelmatige lichtbruin/grijze beige gevlekte kuil (4.7) met inclusies van baksteen en houtskool die hier vlakbij werd aangetroffen, werd oversneden door een kleine donkerbruin/grijs gevlekte beige kuil (4.8) waarin een aanzienlijke hoeveelheid sterk gefragmenteerde schelpfragmenten werd aangetroffen. Bij het couperen van spoor 4.7 (Figuur 44), dat 29 cm diep was, werd duidelijk dat de vulling kon onderverdeeld worden in twee verschillende lagen: een eerste grijze laag met houtskool- en baksteeninclusies waarin een wandfragment rood aardewerk en een pijpekopje werden aangetroffen, en een tweede laag die gevormd werd door de aanwezigheid van botmateriaal. Na onderzoek bleken de 32 verzamelde fragmenten botmateriaal afkomstig te zijn van een middelgrote hond. Op basis van het aardewerk kon de kuil gedateerd worden in de 17de-18de eeuw.

Ten zuidoosten hiervan bevonden zich twee bruingrijze sporen (4.9 en 4.10) met beige vlekken en inclusies van mortel en houtskool (bij spoor 4.9 ook mortel).

Figuur 39: Randfragmenten van werkput 4 (tekening door Sarah Schellens).

Figuur 40: Werkput 4.

Figuur 41: Coupe van spoor 4.4.

Figuur 42: Coupe van spoor 4.7.

Aan het zuidoostelijke uiteinde van de proefsleuf werd een grote donkerbruine kuil (4.11) herkend (Figuur 43). Deze kuil, die verderliep in de sleufwand, werd gekenmerkt door een zeer losse humeuze vulling bestaande uit verschillende materialen, waaronder hout, baksteen, mortel en ijzer. Het gaat hier om een kuil met een recente datering.

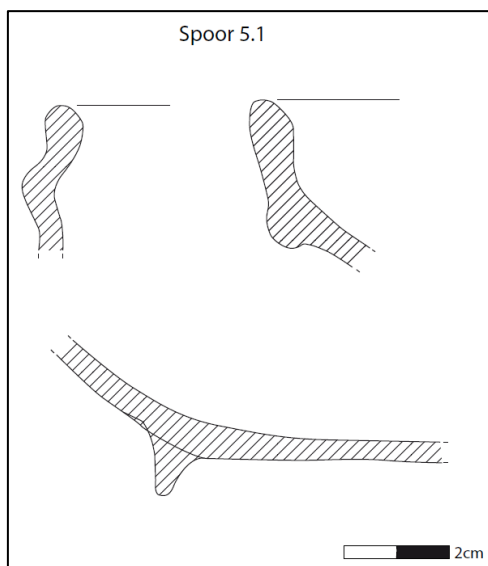

Figuur 43: Spoor 4.11 met losse vulling.

In de zone tussen spoor 4.1 en sporen 4.2 en 4.3 werd in de noordoostelijke werkputwand een profiel aangelegd om een inzicht te krijgen in de bodemopbouw van deze tuinzone (Figuur 44). Door de ophoging van het terrein was immers gebleken dat het archeologisch relevante vlak zich hier dieper onder het maaiveld bevond dan in de zone aan de straatkant. In dit profiel werden drie bodemfragmenten met standvinnen in grijs aardewerk aangetroffen die waarschijnlijk afkomstig zijn van een kom of teil en die geplaatst kunnen worden in de late middeleeuwen (14de-15de eeuw).

Figuur 44: Profiel 2 in werkput 4.

Figuur 45: Randfragmenten van spoor 5.1 (tekening door Sarah Schellens).

In de tweede proefsleuf (werkput 5) die ten noordoosten van werkput 4 werd aangelegd, werden slechts zeven sporen aangetroffen, geconcentreerd aan beide uiteinden van de werkput. Het eerste spoor, in uiterste noordwesten, was een grote beige/grijsbruin gevlekte lichtbruine kuil met veel inclusies van bouw materiaal, zoals bakstenen en houtskool (Figuur 46). Ook konden uit dit spoor 47 aardwerkfragmenten (Figuur 45) gerecupereerd worden, waarvan 24 in grijs en 23 in rood aardewerk. Het grijs aardewerk bestond uit 18 wandfragmenten, drie bodemfragmenten, twee aanzetten van oren en 1 randfragment dat waarschijnlijk afkomstig is van een teil. Na onderzoek van dit aardewerk kreeg het spoor een datering in de 14de-15de eeuw. Het rode aardewerk omvatte 20 wandfragmenten, een bodemfragment met standvin, een randfragment van een grape of kookkan en tenslotte een randfragment van een kruik. Op basis van de aanwezigheid van twee fragmenten met een slijbversiering in kruispatroon, werd dit materiaal in de 14de eeuw geplaatst.

Het tweede spoor in deze werkput (5.2) is een lichtbruin langwerpige spoor met beige vlekken en bioturbatie, dat in het grondvlak zeer moeilijk af te lijnen was (Figuur 47). Het noordoostelijke uiteinde was afgerond, maar aan de zuidwestelijke kant liep dit spoor verder in de werkputwand. Gezien de geringe zichtbaarheid in het vlak werd beslist om dit spoor te couperen om meer duidelijkheid te scheppen omtrent de aard van deze grondverkleuring. In de coupe was het spoor wel herkenbaar, zodat duidelijk werd dat het hier niet om een natuurlijke verstoring ging (Figuur 48). Uit de coupe werd een klein grijs wandfragment gedraaid aardewerk gerecupereerd waarvan de datering onzeker is: de scherf kan namelijk Romeins zijn maar kan ook tot de volle middeleeuwen behoren.

Vlakbij dit langwerpige spoor werd een kleine bruingrijze kuil aangeduid met beige vlekken en kalk- en houtskoolinclusies (5.3). Het laatste spoor dat werd aangetroffen aan het noordwestelijke uiteinde van werkput 5, weliswaar eerder centraal gelegen, was een grote lichtbruin/grijze beige gevlekte kuil (5.4) die zich nog deels in de werkputwand bevond en die inclusies bevatte van verbrande leem, houtskool en kalk. Op basis van het aardewerk dat verzameld werd na aanleg van het vlak en dat bestond uit een grijs wandfragment, twee rode wandfragmenten en twee wandfragmenten in steengoed, kreeg het spoor een datering in de 14de-15de eeuw.

De tweede sporenconcentratie van deze werkput bevond zich tenslotte aan het zuidoostelijke uiteinde, waar drie grondsporen werden aangetroffen (Figuur 49). Het kleinste spoor (5.6) was cirkelvormig en had een grijsbruine kleur met beige vlekken en inclusies van baksteen, houtskool en kalk. Ook in dit spoor werd een grijs wandfragment aangetroffen met een onduidelijke datering: hoewel het kleine fragment duidelijk handgevormd is kan het zowel Romeins zijn als tot de volle middeleeuwen behoren. Dit kleine spoor oversneet een middelgrote bruingrijze beige gevlekte kuil met inclusies van houtskool, kalk, verbrande leem en baksteen, die zich deels in de werkputwand bevond (5.5). Eveneens gedeeltelijk in de werkputwand bevond zich dan het laatste spoor dat in deze werkput werd aangetroffen, namelijk een middelgrote kuil (5.7) met een gelijkaardige kleur en vulling als spoor 5.6. In de vulling werd een wandfragment aangetroffen van een kan in Westerwold steengoed met een decoratie van medaillons/rozetten, die afkomstig is uit de 17de-18de eeuw.

Figuur 46: Werkput 5, met vooraan zicht op spoor 5.1.

Figuur 47: Spoor 5.2 en 5.3 in het vlak.

Figuur 48: Coupe van spoor 5.2.

Figuur 49: Zuidoosten van werkput 5, met v.l.n.r. sporen 5.5, 5.6 en 5.7.

Ook in deze werkput werd een bodemprofiel (Figuur 50) aangelegd en geregistreerd, meer bepaald in de centrale zone waar geen sporen werden aangetroffen.

Figuur 50: Profiel 3 in werkput 5.

4 Analyse en interpretatie

Het beeld dat naar voor kwam op basis van de studie van de historische bronnen en het kaartmateriaal werd tijdens de archeologische prospectie met ingreep in de bodem bevestigd: de muur- en vloerresten situeren zich enkel in de straatzone (meer bepaald in het noordwesten van dit gebied), terwijl in de tuinzone enkel grondsporen werden aangetroffen. Opvallend was ook dat het archeologisch relevante niveau, tevens de moederbodem, zich slechts een 50-tal centimeter onder het huidige maaiveld bevond.

In de straatzone werd een totaal van 32 sporen aangetroffen, waaronder 22 kuilen. Eén spoornummer werd in werkput 2 uitgedeeld aan wat later de natuurlijke bodem zou blijken te zijn.

De werkput die het dichtst bij de straat werd aangelegd (werkput 1) bevatte voornamelijk muur- en vloerresten, waarvan het merendeel beschouwd werd als (sub)recent. Een vloer in arduinen, vierkante tegels (spoor 1.4) alsook een fragment van een muur (spoor 1.1) moeten vermoedelijk in de late middeleeuwen-nieuwe tijd gedateerd worden, dit op basis van hun onderling verband en de grootte van de bakstenen (26x13x5cm voor muur 1.1; 24,5x11x5x?cm voor enkele bakstenen boorden rondom de arduinen vloer).

Er werd in deze werkput echter geen vondstmateriaal aangetroffen dat meer informatie zou kunnen verschaffen omtrent een mogelijke datering van deze muur- en vloerresten.

In totaal werden in de straatzone vijf muurresten aangetroffen: spoor 1.1, 2.1, 3.6, 6.12 en 6.13, waarvan het merendeel dezelfde zuidwest-noordoost oriëntatie had. Van spoor 3.6 was te weinig zichtbaar in de werkputwand om een duidelijke richting te kunnen bepalen. Enkel muur 6.12, die niet alleen in de werkputwand maar ook in het maaiveld kon gevolgd worden over een afstand van 9,5 m, vertoonde een noordwest-zuidoost oriëntatie.

De overige sporen in deze straatzone werden geïnterpreteerd als kuilen van verschillende formaten. Sporen 1.6 en 1.7 uitgezonderd, die in het tweede vlak van werkput 1 werden aangetroffen, kan gesteld worden dat de overige zes kleine kuilen zich uitsluitend in de twee meest zuidelijk gelegen werkputten bevonden, namelijk werkput 3 en werkput 6. Over deze sporen, met een lengte variërend van 20 cm tot 45 cm, kon verder weinig gezegd worden. Van de vijf middelgrote sporen die werden aangetroffen werd één kuil gecoupeerd, namelijk spoor 3.2, waarbij op basis van het aangetroffen aardewerk een datering kan gegeven worden in de late middeleeuwen.

Tenslotte werden ook tien grote kuilen, met lengtes variërend van 123 cm tot 248 cm, aangeduid in alle werkputten behalve in de meest noordwestelijk gelegen werkput 1. Bij het couperen van kuil 2.5 in werkput 2 bleek het hier te gaan om een kuil met heterogene vulling bestaande uit verschillende lagen. Op basis van het aangetroffen vondstmateriaal in twee lagen kon deze kuil in de 15de-16de eeuw geplaatst worden. Omwille van veiligheidsredenen kon de bodem van de kuil niet bereikt worden en werd de coupe beëindigd op 120 cm onder het aangelegde vlak, of zo'n 175 cm onder het maaiveld. Het profiel dat in deze werkput werd aangelegd bevestigde de observatie dat het archeologisch relevante niveau zich slechts 55 cm onder het huidige maaiveld bevond. Bij het aanleggen van het profiel werd een aardewerkfragment uit spoor 2.4 aangetroffen, waardoor dit spoor eveneens kon gedateerd worden in de 15de-16de eeuw.

De aanwezigheid van grote kuilen vertoont gelijkenissen met de resultaten van de opgravingen die in het verleden uitgevoerd werden op terreinen aan de overkant van de Hoogstraat, ten noordwesten van het huidige onderzoeksgebied. Zowel op de site 'Nieuwe Poort' als op de site 'Remus' werden namelijk grote (afval)kuilen geregistreerd uit min of meer dezelfde periode (zie **2.2.3**).

In deze zone werden twee profielen aangelegd, namelijk in werkput 2 en werkput 6, waarbij duidelijk werd dat het archeologisch relevante niveau zich op slechts 50 cm onder het huidige maaiveld bevond, een observatie die ook reeds werd gedaan bij opgravingen op de sites 'Nieuwe Poort' en 'Remus', (zie **2.2.3**).

In het huidige maaiveld werden ook enkele recente verstoringen geregistreerd, namelijk een mazouttank in één van de kelders en twee circulaire bakstenen waterputten (waarvan één zeer diep bewaard was en zelfs nog voor de afbraak in gebruik leek te zijn). De mazouttank werd reeds tijdens de archeologische prospectie verwijderd maar bij een vervolgonderzoek moet zeker rekening gehouden worden met de aanwezigheid van de waterputten, voornamelijk om veiligheidsredenen dan.

De twee proefsleuven die werden aangelegd in de zuidoostelijk gelegen, opgehoogde tuinzone, bevatten 18 sporen, waarvan één als mogelijke greppel en de overige 17 als kuilen werden geïnterpreteerd. De kuilen kunnen op basis van hun afmetingen onderverdeeld worden in zes kleine (met een lengte van 37 cm tot 56 cm), vijf middelgrote (met een lengte van 82 cm tot 143 cm) en zes grote kuilen (met een lengte van 200 cm tot 665 cm). Op basis van de losse humeuze vulling met (recent) bouw materiaal kan gesteld worden dat de grote kuil (4.11) aan het zuidoostelijke uiteinde van werkput 4 een recente kuil is. In werkput 4 werden twee sporen gecoupeerd, een kleine en een middelgrote kuil. De kleine kuil (4.4) bleek 21 cm diep en bevatte zowel verbrand bot als aardewerk. Op basis van het aangetroffen aardewerk kan dit spoor gedateerd worden in de 15de-16de eeuw. In de middelgrote kuil (4.7), die 29 cm diep was, werd in de coupe geen aardewerk aangetroffen maar wel botmateriaal dat toebehoorde aan een middelgrote hond. Na het aanleggen van het vlak kon echter wel reeds aardewerk verzameld worden uit dit spoor, waardoor toch een datering kon gegeven worden in de 17de-18de eeuw. Het oudste materiaal in deze werkput werd aangetroffen in het bodemprofiel, en omvatte materiaal uit de 14de-15de eeuw. Het materiaal dat in spoor 4.2 gevonden werd dateerde het spoor in een jongere periode, namelijk in de 16de-17de eeuw. In werkput 4 werd ook een langwerpige verkleuring in het vlak aangeduid tegen spoor 4.1, die op basis van de vulling als natuurlijk werd geïnterpreteerd maar waaruit wel vondstmateriaal uit de 15de eeuw werd gerecupereerd.

Opvallend is de aanwezigheid van een mogelijke greppel in werkput 5, die moeilijker leesbaar was in het vlak. Op basis van de uiterlijke verschijning zou het hier mogelijk kunnen gaan om een spoor met een oudere datering dan de overige aangetroffen sporen in het volledige onderzoeksgebied. Het aardewerk dat in de coupe van dit spoor werd aangetroffen kan hierover echter geen zekerheid verschaffen, aangezien het slechts gaat om een klein fragment dat Romeins kan zijn maar evengoed in de volle middeleeuwen kan geplaatst worden. Ook hierbij kan verwezen worden naar de opgravingen op de site 'Remus', waar naast sporen uit het eind van de 13de tot de 18de eeuw in de noordelijke hoek van het terrein twee kuilen uit de midden-Bronstijd werden aangetroffen. Een tweede aardewerkfragment waar de datering zowel zou kunnen geplaatst worden in de Romeinse tijd als in de volle middeleeuwen werd aangetroffen in spoor 5.6.

Het overige aardewerk uit deze werkput kon enerzijds in de 14de-15de eeuw geplaatst worden (spoor 5.1 en spoor 5.4) en anderzijds in de 17de-18de eeuw (spoor 5.7).

In deze zone werd in elke proefsleuf een profiel geregistreerd, waarbij de ophoging van het terrein duidelijk zichtbaar was waardoor het archeologisch relevante niveau zich in deze zone op een diepte variërend van 80 cm tot 120 cm onder het huidige maaiveld bevond.

Wat betreft het aardewerk dat werd aangetroffen, kan algemeen gesteld worden dat het materiaal in de straatzone kan gesitueerd worden in de 15de-16de eeuw, terwijl dat van de tuinzone in een ruimere periode kan geplaatst worden, namelijk van de 14de tot de 18de eeuw. Mogelijk werd in de tuinzone zelfs Romeins aardewerk aangetroffen, maar dit kan echter niet met zekerheid gezegd worden.

5 Besluit

5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Het doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Welke archeologische sporen zijn aanwezig? Bevinden de sporen zich in stratigrafisch verband?

Het merendeel van de aangetroffen sporen betreft kleine, middelgrote en grote kuilen, die op basis van het aangetroffen aardewerk geplaatst kunnen worden in een ruime periode van de 14de eeuw tot de 18de eeuw. Ook enkele muur- en vloerresten waren aanwezig, voornamelijk in de werkput die het dichtst bij de Hoogstraat werd aangelegd. Opvallend is de aanwezigheid van een mogelijk oudere (kleine) greppel in het zuidoosten van het terrein, waarin ook een mogelijk Romeins aardewerkfragment werd aangetroffen. Verder bevonden zich nog enkele kelderruimtes en verstoringen in het noordwesten. De aangetroffen sporen bevonden zich in stratigrafisch verband.

Hoeveel verschillende lagen/stratigrafie zijn er te onderscheiden in de verschillende proefputten? En hoe zijn die over de verschillende proefputten heen gelinkt?

Zie hoofdstuk 3.2

Welke vondsten kwamen aan het licht? Uit welke periode dateren de vondsten? Zijn er sporen bij die niet te dateren zijn maar vermoedelijk ouder zijn dan de stedenbouwkundige ontwikkeling van Zottegem?

Het vondstmateriaal omvat, naast enkele fragmenten bouw materiaal, natuursteen, metaal en een stuk leer, voornamelijk rood en grijs aardewerk. Ook enkele fragmenten steengoed werden aangetroffen. Het aardewerk in de straatzone kreeg een datering in de 15de-16de eeuw, terwijl het materiaal in de tuinzone in de ruimere periode van de 14de eeuw tot de 18de eeuw kon geplaatst worden. Twee mogelijke Romeinse scherven werden gerecupereerd in de tuinzone, maar over deze datering bestaat geen zekerheid.

Wat was de invloed van de bestaande bebouwing/verhardingen op het archeologisch erfgoed?

Een groot deel van de aan de straatkant gelegen zone werd verstoord door kelders. Hoewel zich onder de vloerresten van de kelder in werkput 1 nog twee kuilen bevonden, kan aangenomen worden dat ondiepe sporen en/of structuren onherroepelijk verdwenen zijn.

Op welke hoogte bevindt zich de natuurlijke bodem?

In het noordwesten van het terrein (de straatzone) bevindt de natuurlijke bodem zich op 55 cm onder het huidige maaiveld. Aangezien het terrein in het zuidoosten (de tuinzone) opgehoogd was, bevond de natuurlijke bodem zich in deze zone op een diepte variërend van 80 cm tot 120 cm onder het huidige maaiveld.

Wat is de impact van de geplande werken op de archeologische waarden?

Aangezien het archeologische niveau zich vrij hoog bevindt, zullen de geplande graafwerken de archeologische waarden zeker verstoren, waarbij ondiepe sporen onherroepelijk zullen verdwijnen en enkel de diepe sporen en/of structuren op sommige plaatsen mogelijk nog bewaard kunnen blijven. Terwijl voor het plaatsen van een funderingsplaat in de straatzone zeker tot een diepte van 50 cm gegraven zal worden, moet voor de geplande aanleg van vorstwiggen en septische putten in deze zone nog dieper gegraven worden, waarbij de mogelijkheid reëel is dat ook de dieper bewaarde sporen en/of structuren verstoord zullen worden.

Welke onderzoeksvragen moeten bij een eventueel vervolgonderzoek beantwoord worden?

- 1) Wat is de aard van de sporen?
- 2) Behoren de aangetroffen sporen tot een of meerdere structuren?
- 3) Wat is de aard van de aangetroffen structuren (functie/ verhouding ten opzichte van elkaar)?
- 4) Wat is de datering van de gevonden sporen/structuren en is er sprake van een vorm van continuïteit van bewoning?
- 5) Hoe kunnen de gevonden afvalstructuren gelinkt worden met de bebouwing aan de straatzijde?
- 6) Hoe passen de opgravingsresultaten in het grotere verhaal van de stadsontwikkeling van Zottegem?
- 7) Kan er een uitspraak gedaan worden in verband met consumptiepatronen/status van de bewoners/handelscontacten op basis van het vondstmateriaal?
- 8) Wat is de bodemopbouw binnen het gebied?

Wat is de te volgen opgravingsstrategie bij een vervolgonderzoek?

Om een duidelijk beeld te verkrijgen van de aanwezige sporen en structuren volstaat het om het terrein vlakdekkend in 1 vlak, namelijk het niveau van de moederbodem, te onderzoeken. Deze is immers gelegen op ongeveer 55cm onder het maaiveld.

Wel moet hierbij rekening worden gehouden met nog aanwezige, hoger gelegen resten van muren en mogelijk ook vloeren. Deze muren dienen dus te blijven staan en volledig geregistreerd te worden.

Lokaal kan dus, bvb. bij de aanwezigheid van een vloer, voor gekozen worden, voornamelijk aan de straatzone, om in twee vlakken te werken. Ook kan het belangrijk zijn onder de recentere, nog aanwezige keldervloeren te controleren of er hier nog diepere, archeologische structuren zouden aanwezig zijn.

5.2 Samenvatting en advies

In opdracht van Plan en Bouw nv heeft BAAC bvba een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd op het terrein aan de Hoogstraat te Zottegem (provincie Oost-Vlaanderen). Binnen het plangebied zal de bouw van een handelsruimte, een meergezinswoning en garages gerealiseerd worden. De bouwwerken zijn ingeplant op een terrein van ca.1517m².

Er werd binnen het plangebied 173,554 m² onderzocht (zo'n 11,5% van het terrein). Er werden 4 proefputten en 2 proefsleuven aangelegd waarbij in totaal 50 sporen werden aangetroffen. Het ging hier voornamelijk om afvalkuilen, daterende van de 14de eeuw tot en met de 18de eeuw.

Ook enkele oudere sporen werden aangetroffen. Gezien de zeer kleine hoeveelheid aardewerk kan geen zekere datering gegeven worden, het zou hier kunnen gaan om sporen uit de Romeinse periode of de volle middeleeuwen.

Een vlakdekkende opgraving van het gehele terrein volgens de eerder aangegeven strategie lijkt aangewezen om het terrein op een degelijke manier archeologisch te onderzoeken.

6 Bibliografie

Bogemans F. & M. Van Molle, 2005. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart 30/38 Geraardsbergen en Ath.* Brussel.

CadGIS Viewer Grand Public 2014: Kadaster [online], http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE (geraadpleegd op 24 april 2014).

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2014: *Zottegem* [online], <http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/?startup=zg%2841081%29#> (geraadpleegd op 14 juli 2014).

Centrum voor Streekgeschiedenis, Nieuwstraat 40, 9620 Zottegem (geraadpleegd in april 2014).

DESCHIETER J. 2001: 'Rommel onder Remus...'. Archeologisch noodonderzoek in de Zottegemse stadskern, *Handelingen Zottegems genootschap voor geschiedenis en oudheidkunde* X, 1, pp. 181-202.

DESCHIETER J. & DE WANDEL T. 2009: Opgravingsverslag 'De Nieuwe Poort' Hoogstraat Zottegem, onuitgegeven verslag.

DOV VLAANDEREN 2014a: Databank Ondergrond Vlaanderen [online], <https://dov.vlaanderen.be/dov/DOVInternet/startup.jsp> (geraadpleegd op 10 juli 2014).

DOV VLAANDEREN 2014b: Databank Ondergrond Vlaanderen *Bodemverkenner* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/bodemloketten.html#bodemkaarten> (geraadpleegd op 10 juli 2014).

DOV VLAANDEREN 2014c: Databank Ondergrond Vlaanderen: *Tertiairgeologische kaart* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dov/DOVInternet/startup.jsp> (geraadpleegd op 10 juli 2014).

DOV VLAANDEREN 2014d: Databank Ondergrond Vlaanderen: *Quartairgeologische kaart* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dov/DOVInternet/startup.jsp> (geraadpleegd op 10 juli 2014).

GEOPUNT VLAANDEREN 2014a: *Kleurenorthofoto's* [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 10 juli 2014).

GEOPUNT VLAANDEREN 2014b: *Ferrariskaart* [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 24 april 2014).

GEOPUNT VLAANDEREN 2014c: *Popp kaart* [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 24 april 2014).

GISOOST 2014: *Atlas der Buurtwegen* [online], <http://www.gisoost.be/ATLASBW/> (geraadpleegd op 24 april 2014).

Verheye W. & J.B. Ameryckx, 2007. *Bodem & bodemkunde voor tuin , landbouw en milieu.* Gent.

7 Lijst met figuren

Figuur 1: Topografische kaart met aanduiding plangebied.	4
Figuur 2: Kadaster met aanduiding van plangebied.	5
<i>Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart.</i>	<i>1</i>
Figuur 4: De locatie van de proefsleuven op de toekomstige toestand.	2
Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op een orthofoto.	4
Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de kadasterkaart.	5
Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen.	6
Figuur 8: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart.	7
Figuur 9: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart.	8
Figuur 10: Kaart 1629.	9
Figuur 11: Ferrariskaart (1771-1778).	10
Figuur 12: Atlas der buurtwegen (1840).	12
Figuur 13: Popp Kaart.	13
Figuur 14: Plan verplaatsing van de roolijn in 1940.	14
Figuur 15: Kadasterkaart 1942.	15
Figuur 16: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving	16
Figuur 17: Inplanting proefsleuven en kijkvensters binnen het plangebied.	18
Figuur 18: Ophoging van het terrein.	19
Figuur 19: Profiel 1.	20
Figuur 20: Profiel 2.	21
Figuur 21: Profiel 3.	21
Figuur 22: Profiel 4.	22
Figuur 23: Overzicht van de proefputten in de straatzone.	23
Figuur 24: Werkput 1 vlak 1.	24
Figuur 25: Werkput 1 vlak 2.	25
Figuur 26: Werkput 2.	25
Figuur 27: Coupe op spoor 2.5.	26
Figuur 28: Randfragmenten uit spoor 2.5 (tekening door Sarah Schellens).	27
Figuur 29: Profiel 1 in werkput 2.	27
Figuur 30: Werkput 3.	28
Figuur 31: Coupe en coupetekening van spoor 3.2.	29
Figuur 32: Werkput 6 met aflijning van de sporen.	30
Figuur 33: Spoor 6.12.	31
Figuur 34: Spoor 6.13.	31
Figuur 35: Profiel 4 in werkput 6.	32
Figuur 36: De mazouttank.	32
Figuur 37: v.l.n.r.: de waterputten in het vlak; de noordelijke waterput; de zuidelijke waterput; diepte van de zuidelijke waterput.	33
Figuur 38: Detailplan van de proefsleuven in de tuinzone.	34
Figuur 39: Randfragmenten van werkput 4 (tekening door Sarah Schellens).	36
Figuur 40: Werkput 4.	36
Figuur 41: Coupe van spoor 4.4.	37
Figuur 42: Coupe van spoor 4.7.	37
Figuur 43: Spoor 4.11 met losse vulling.	38
Figuur 44: Profiel 2 in werkput 4.	38
Figuur 45: Randfragmenten van spoor 5.1 (tekening door Sarah Schellens).	39
Figuur 46: Werkput 5, met vooraan zicht op spoor 5.1.	40
Figuur 47: Spoor 5.2 en 5.3 in het vlak.	40
Figuur 48: Coupe van spoor 5.2.	41
Figuur 49: Zuidoosten van werkput 5, met v.l.n.r. sporen 5.5, 5.6 en 5.7.	41
Figuur 50: Profiel 3 in werkput 5.	41

8 Bijlagen

8.1 Lijsten

8.1.1 Sporenlijst

8.1.2 Fotolijst

8.1.3 Vondstenlijst

8.1.4 Profielenlijst

8.2 Kaartmateriaal

8.2.1 Grondplan

8.2.2 Overzicht proefputten

8.2.3 Overzicht proefsleuven

Bijlage 8.1.1. Sporenlijst

Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Beschrijving (afmetingen, textuur, kleur, inclusies)	Spoorrelaties
1001	1	1	Muur	baksteen, zandmortel, gemengd met een beetje kalk, 26x13x5(bst), rond vloer, tegen recentere muur	
1002	1	1	vloer (rec)	tegen 1001, aanzet v recente tegelvloer	
1003	1	1	vloer	bst, 24,5x11,5, kalkzandmortel, in zuidwesten en noordoosten v 1004	
1004	1	1	vloer	vierkante tegels, 33x34x3,5, zandmortel gemengd met een beetje kalk	
1005	1	1	vloer (rec)	vierkante tegels, 30x30x4	
1006	1	2	kuil	het librbeige, puinvulling, bst1, mortel1,br gevl	
1007	1	2	kuil	het librbeige, geel gevl, bst1, geel zand2	
2001	2	1	muur	bst, kalkmortel, 23x11,5x5,5, no-zw orientatie	
2002	2	1	kuil	het dogrbr, hk1, bst2, lbr gevl, vl1	
2003	2	1	kuil?	het librgr, ligroen gevl, hk1	
2004	2	1	kuil	het librgr, dobr/libr gevl, hk1, bst1, hk1, ligroen gevl	
2005	2	1	kuil	waterput?, het brgr, hk1, bst1, mortel1	
2006	2	1	laag	natuurlijke bodem?, het libruinbeige	
3001	3	1	kuil	het libr, beige gevl, bst1, hk1, kalk1	
3002	3	1	kuil	onregelmatig, libr, beige gevl, bot1, hk1, bio	
3003	3	1	kuil	afgerond rechth, het grbr,, beige gevl, bst1, mortel1, hk1	
3004	3	1	kuil	onregelmatig, br, bst1, mortel1, beige gevl	
3005	3	1	kuil	ovaal, het grbr, beige gevl, hk1, bst1	
3006	3	1	muur	bst, cementmortel, 23x11x4,5	
4001	4	1	kuil	het brgr, beige/libr gevl, hk1, bst1, bio	
4002	4	1	kuil	het brgr, beige gevl, bst1, hk1, mortel1, aw	
4003	4	1	kuil	het libr/beige, dobrgr gevl, bst1, hk1	tegen 4002
4004	4	1	kuil	het dogrbr, beige gevl, mortel1, bst1, hk1	
4005	4	1	kuil	het libr, puinvulling: bst, mortel,...bm	oversnijdt 4006
4006	4	1	kuil	het librgr, beige gevl, bio, hkspikkels, bst1	
4007	4	1	kuil	het librgr, beige gevl, bst1, hk1	
4008	4	1	kuil	het beige, dogrbr gevl, schelp2	oversnijdt 4007
4009	4	1	kuil	het brgr, beige gevl, bst1, mortel1, hk1	
4010	4	1	kuil	het brgr, beige gevl, mortel1, hk1	
4011	4	1	kuil	rec?het dobr, losse vulling, hum, bm, steen, bst, hout, fe,...	
5001	5	1	kuil	het libr, beige gevl, grbr gevl met bm: bst1, aw, bio, hk1	
5002	5	1	greppel?/kuil	het libr, beige gevl, bio	

Bijlage 8.1.1. Sporenlijst

Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Beschrijving (afmetingen, textuur, kleur, inclusies)	Spoorrelaties
5003	5	1	kuil	het brgr, hk1, beige gevl, kalk 1	
5004	5	1	kuil	het librgr, beige gevl, vbl1, hk1, kalk1	
5005	5	1	kuil	het brgr, beige gevl, hk2, kalk1, vbl1, bst1	
5006	5	1	kuil	het grbr, beige gevl, hk1, bst1, kalk1	oversnijdt 5005
5007	5	1	kuil	het grbr, beige gevl, hk1, bst1, kalk1	
6001	6	1	kuil	het brgr, lbr/beige gevl, bst1, hk1, kalk1	
6002	6	1	kuil	het brgr, lbr gevl, bst1, hk1, kalk1	in 6001
6003	6	1	kuil	het ligr, or gevl, vbl2, ligroene spikkels	in 6005
6004	6	1	kuil	het beige, grbr gevl, bst1, hk1, kalk1	in 6005
6005	6	1	kuil	het ligroengrijs, br en groene spikkeltjes, hk1, vbl1, kalk1	
6006	6	1	kuil	het librgrijs, beige gevl, hk1, vbl1	tegen 6005
6007	6	1	kuil	het witlichtgr, kalk1	tegen 6005
6008	6	1	kuil	het gr, hk1, bst1, kalk1, libeigegroen gevl	over 6005 en 6009
6009	6	1	kuil	het brgr, libeige gevl, hk1, bst1, kalk1	
6010	6	1	kuil	het beige, grbr gevl, bst1, hk1, kalk1	over 6008 en 6009 en 6011
6011	6	1	kuil	het grbr, hk1, bst1, kalkmortel1, beige en ligroen gevl	
6012	6	1	muur	bst, zo-nw richting, zandmortel, 19x12,5x6,5	
6013	6	1	muur	bst, zw-no richting, kalkzandmortel, ?x12x6	

Bijlage 8.1.2. Fotolijst

Foto	WP	Vlak	Spoor	Beschrijving	richting	datum
P7080008	1	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080009	1	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080010	1	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080011	1	1		Overzichtsfoto	Z-ZW	8/07/2014
P7080012	1	1		Overzichtsfoto	Z-ZW	8/07/2014
P7080013	1	1		Overzichtsfoto	NO	8/07/2014
P7080014	1	1		Overzichtsfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080015	1	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080016	1	1		Overzichtsfoto	NW	8/07/2014
P7080017				Foto Kelder	ZO	8/07/2014
P7080018				Foto Kelder-Mazouttank	O	8/07/2014
P7080019				Foto Kelder-Mazouttank	NW	8/07/2014
P7080020				Foto Kelder-Mazouttank	O	8/07/2014
P7080021				Foto Mazouttank	Z-ZO	8/07/2014
P7080022				Foto Mazouttank	Z-ZO	8/07/2014
P7080023	2	1		Sfeerfoto		8/07/2014
P7080024	2	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080025	2	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080026	2	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080027	2	1		Overzichtsfoto	Z	8/07/2014
P7080028	2	1		Overzichtsfoto	Z	8/07/2014
P7080029				Sfeerfoto		8/07/2014
P7080030	2	1		Overzichtsfoto	O	8/07/2014
P7080031	2	1		Overzichtsfoto	NO	8/07/2014
P7080032	2	1		Overzichtsfoto	NO	8/07/2014
P7080033	2	1		Overzichtsfoto	NW	8/07/2014
P7080034	2	1		Overzichtsfoto	NW	8/07/2014
P7080035	2	1		Overzichtsfoto	NW	8/07/2014
P7080036	2	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080037	2	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080038	1	2		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080039	1	2		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080040	1	2		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080041	1	2		Overzichtsfoto	Z	8/07/2014
P7080042	1	2		Overzichtsfoto	Z	8/07/2014
P7080043	1	2	6, 7	Spoorfoto	ZO-O	8/07/2014
P7080044	2	2	5	Coupefoto	ZO	8/07/2014
P7080045	2	2	5	Coupefoto	ZO	8/07/2014
P7080046	2	2	5	Coupefoto	ZO	8/07/2014
P7080047	2	2	5	Coupefoto	ZO	8/07/2014
P7080048	2	2	5	Coupefoto	ZO	8/07/2014
P7080049	2	2	5	Coupefoto	ZO	8/07/2014
P7080050	2	2	5	Coupefoto	ZO	8/07/2014
P7080051	2			Profiel 1	NW	8/07/2014
P7080052	2			Profiel 1	NW	8/07/2014
P7080053	2			Profiel 1	NW	8/07/2014
P7080054	2			Profiel 1	NW	8/07/2014
P7080055	2			Profiel 1	NW	8/07/2014
P7080056	2			Profiel 1	NW	8/07/2014
P7080057	2			Detail C-horizont Profiel 1		8/07/2014
P7080058	3	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080059	3	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080060	3	1		Overzichtsfoto	W	8/07/2014
P7080061	3	1		Overzichtsfoto	W	8/07/2014
P7080062	3	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080063	3	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080064	3	1		Overzichtsfoto	ZW	8/07/2014
P7080065	3	1		Overzichtsfoto	W	8/07/2014
P7080066	3	1	1	Spoorfoto	N-NO	8/07/2014
P7080067	3	1	1,6	Spoorfoto	N-NO	8/07/2014
P7080068	3	1	2,3	Spoorfoto	ZW	8/07/2014
P7080069	3	1	4,5	Spoorfoto	ZW	8/07/2014
P7080070	1	2	1	Spoorfoto	ZW	8/07/2014
P7080071	1	2	1	Spoorfoto	ZW	8/07/2014

Bijlage 8.1.2. Fotolijst

Foto	WP	Vlak	Spoor	Beschrijving	richting	datum
P7080072	1	2	1	Spoorfoto	ZW	8/07/2014
P7080073	1	2	1	Spoorfoto	ZW	8/07/2014
P7080074	2	2	5	Coupefoto	ZO-O	8/07/2014
P7080075	2	2	5	Coupefoto	ZO-O	8/07/2014
P7080076	2	2	5	Coupefoto	ZO-O	8/07/2014
P7080077	2	2	5	Coupefoto	ZO-O	8/07/2014
P7080078	2	2	5	Coupefoto	ZO-O	8/07/2014
P7080079	2	2	5	Coupefoto	ZO-O	8/07/2014
P7080080	3	1	2	Coupefoto	W	8/07/2014
P7080081	3	1	2	Coupefoto	W	8/07/2014
P7080082	4	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080083	4	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080084	4	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080085	4	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080086	4	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080087	4	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080088	4	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080089				Toestand Terrein - omgevingsfoto	ZO	8/07/2014
P7080090				Toestand Terrein - omgevingsfoto	ZO	8/07/2014
P7080091				Toestand Terrein - omgevingsfoto	Z	8/07/2014
P7080092				Sfeerfoto		8/07/2014
P7080093	4	1		Overzichtsfoto	NW	8/07/2014
P7080094	4	1		Overzichtsfoto	NW	8/07/2014
P7080095	4	1		Overzichtsfoto	NW	8/07/2014
P7080096				Toestand Terrein - omgevingsfoto	ZO	8/07/2014
P7080097				Toestand Terrein - omgevingsfoto	ZO	8/07/2014
P7080098	4	1	1	Spoorfoto	ZO	8/07/2014
P7080099	4	1	2,3,4	Spoorfoto	ZO	8/07/2014
P7080100	4	1	2,3,4	Spoorfoto	ZO	8/07/2014
P7080101	4	1	5,6,7	Spoorfoto	ZO-O	8/07/2014
P7080102	4	1	5,6,7	Spoorfoto	ZO-O	8/07/2014
P7080103	4	1	7,8	Spoorfoto	ZO	8/07/2014
P7080104	4	1	9,10	Spoorfoto	W	8/07/2014
P7080105	4	1	11	Spoorfoto	NW	8/07/2014
P7080106	5	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080107	5	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080108	5	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080109	5	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080110	5	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080111	5	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080112				Sfeerfoto		8/07/2014
P7080113	5	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080114	5	1		Overzichtsfoto	ZO	8/07/2014
P7080115	5	1		Overzichtsfoto	ZO-O	8/07/2014
P7080116	5	1		Overzichtsfoto	ZO-O	8/07/2014
P7080117	5	1		Overzichtsfoto	NW-W	8/07/2014
P7080118	5	1		Overzichtsfoto	NW-W	8/07/2014
P7080119				Sfeerfoto		8/07/2014
P7080120	5	1	2,3	Spoorfoto	ZO	8/07/2014
P7080121	5	1	2,3	Spoorfoto	ZO	8/07/2014
P7080122	5	1	5,6,7	Spoorfoto	NW	8/07/2014
P7080123	5	1	5,6,7	Spoorfoto	NW	8/07/2014
P7080124				Sfeerfoto		8/07/2014
P7080125				Sfeerfoto		8/07/2014
P7080126	4	1	7	Coupefoto	Z	8/07/2014
P7080127	4	1	7	Coupefoto	Z	8/07/2014
P7080128	4	1	4	Coupefoto	NO-N	8/07/2014
P7080129	4	1	4	Coupefoto	NO-N	8/07/2014
P7080130	4			Profiel 2	NO-N	8/07/2014
P7080131	4			Profiel 2	NO-N	8/07/2014
P7080132	4			Profiel 2 - Detail C-horizont	NO-N	8/07/2014
P7080133	5	1	2	Coupefoto	ZW-W	8/07/2014
P7080134	5			Profiel 3	NO-N	8/07/2014
P7080135	5			Profiel 3	NO-N	8/07/2014

Bijlage 8.1.2. Fotolijst

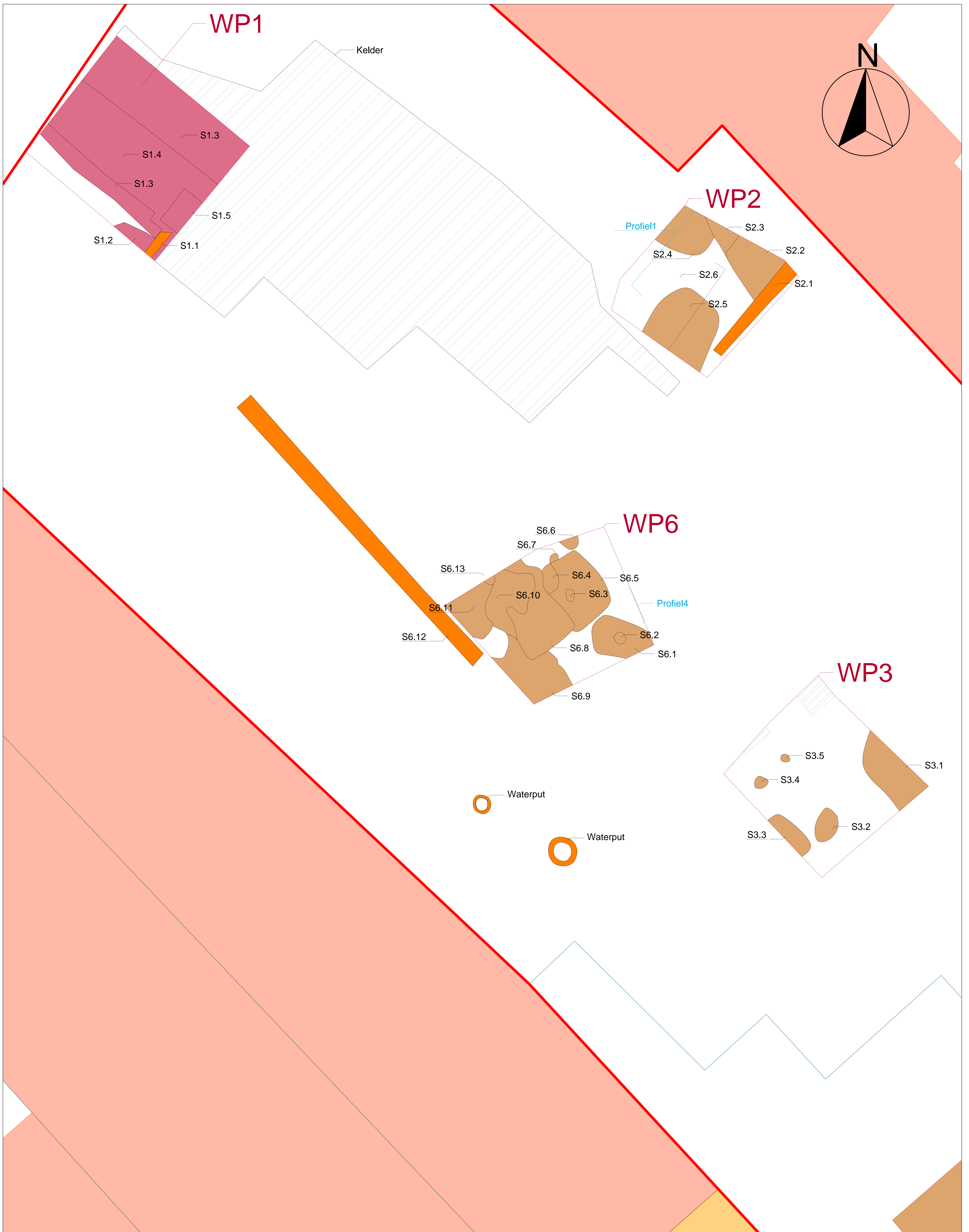
Foto	WP	Vlak	Spoor	Beschrijving	richting	datum
P7080136				Foto Waterputten	ZO	8/07/2014
P7080137				Detail Waterput 1		8/07/2014
P7080138				Detail Waterput 1		8/07/2014
P7080139				Detail Waterput 1		8/07/2014
P7080140				Detail Waterput 1		8/07/2014
P7080141				Detail Waterput 1		8/07/2014
P7080142				Detail Waterput 2		8/07/2014
P7080143				Detail Waterput 2		8/07/2014
P7080144				Sfeerfoto		8/07/2014
P7080145				Detail Waterput 2		8/07/2014
P7080146				Detail waterput 2 en omgeving		8/07/2014
P7080147				Detail Waterput 2		8/07/2014
P7080148				Detail Waterput 2		8/07/2014
P7080149				Detail Waterput 2		8/07/2014
P7080150				Detail Waterput 2		8/07/2014
P7080151				Detail Waterput 2		8/07/2014
P7080152				Detail Waterput 2		8/07/2014
P7080153				Waterputten en omgeving	O	8/07/2014
P7080154	6	1		Overzichtsfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080155	6	1		Overzichtsfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080156	6	1		Overzichtsfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080157	6	1		Overzichtsfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080158	6	1		Overzichtsfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080159	6	1		Overzichtsfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080160	6	1		Overzichtsfoto	ZW-Z	8/07/2014
P7080161	6			Profiel 4	N	8/07/2014
P7080162	6			Profiel 4	N	8/07/2014
P7080163	6			Profiel 4 - Detail C-horizont	N	8/07/2014
P7080164	6	1	12	Spoorfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080165	6	1	12	Spoorfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080166	6	1	12	Spoorfoto	ZW-W	8/07/2014
P7080167	6	1	12	Spoorfoto	NW	8/07/2014
P7080168	6	1	12	Spoorfoto	NW	8/07/2014
P7080169	6	1	12	Spoorfoto	NW	8/07/2014
P7080170	6	1	13	Spoorfoto	NW-N	8/07/2014
P7080171	6	1	13	Spoorfoto	NW-N	8/07/2014
P7080172	6	1	13	Spoorfoto	NW-N	8/07/2014
P7080173	6	1	13	Spoorfoto	NW-N	8/07/2014

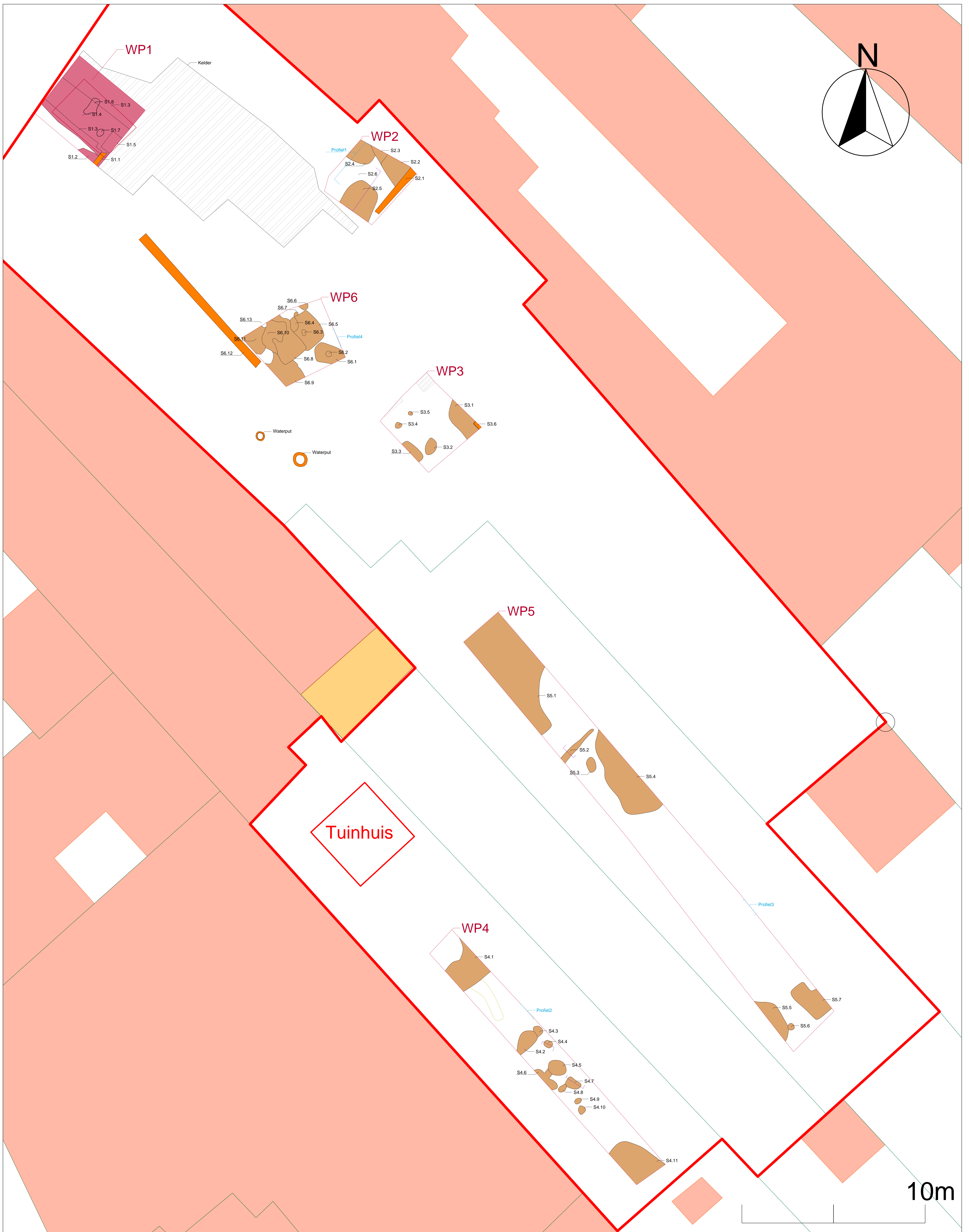
Bijlage 8.1.3. Vondstenlijst

Vondst	WP	Vlak	Spoor	Vulling	Categorie	Context	Aanvullende info	Datum
1	2	1	2005	1	AW	AAVL		8/07/2014
2	2	2	2004		AW	COUPE	PR 2.1	8/07/2014
3	2	2	2005	2	AW	COUPE		8/07/2014
4	4	1	4007		AW	COUPE		8/07/2014
5	3	1	3002		BOT, AW	COUPE		8/07/2014
6	5	1	5001		AW	AAVL		8/07/2014
7	5	1	5004		AW	AAVL		8/07/2014
8	5	1	5007		AW	AAVL		8/07/2014
9	5	1	5006		AW	AAVL		8/07/2014
10	4	1			AW	AAVL	NATUURLIJK SPOOR	8/07/2014
11	4	1	4004		AW, BOT	AAVL		8/07/2014
12	4	1	4007		BOT	COUPE	hond	8/07/2014
13	4	1	4002		AW	AAVL		8/07/2014
14	4	1			AW	COUPE	PROFIEL 2	8/07/2014
15	5	1	5002		AW	COUPE		8/07/2014

Bijlage 8.1.4. Profielen

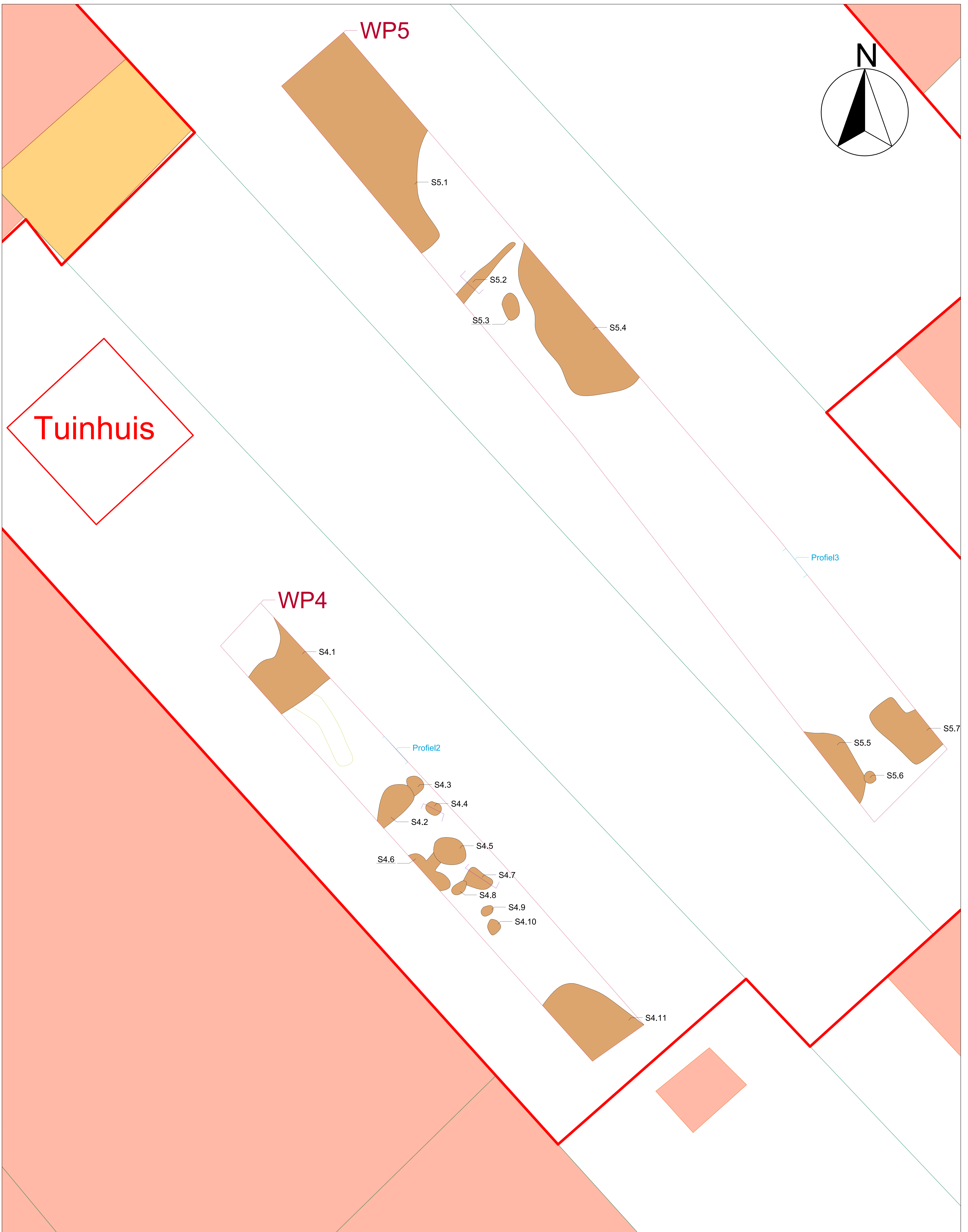
Profiel	WP	Richting	Profielfoto	Tekenvel	Datum	Opmerkingen
1	2				8/07/2014	
2	4				8/07/2014	
3	5				8/07/2014	
4	6				8/07/2014	

Legende

- grondsporen
- verstoring
- muurwerk
- vloer
- natuurlijk

Legende

- grondsporen
- verstoring
- muurwerk
- vloer
- natuurlijk